Пролетары ўсіх краёў, злучайцеся!

БАЛЬШАВІК БЕЛАРУСІ

ЧАСОПІСЬ ПОЛІТЫКІ І ПРАКТЫКІ
ПАРТЫЙНАЙ ПРАЦЫ
ОРГАН ЦК КП(б)Б

№ 11
ЛІСТАПАД

МЕНСК——1927

Галоўлітбел № 90. 1500 экз.

Менск, 2 друкарня БДВ. Зак. № 531.

Октябрьская революция в Белоруссии

(стенограмма речи тов. Кнорина на торжественном заседании ЦИК и СНК БССР 5-го ноября 1927 г.)

Мы пережили 10 лет, равных которым не знает история человечества, 10 лет, которые коренным образом изменили нашу страну, изменили производственные отношения, поставили во главе государства, во главе организации народного хозяйства, во главе всей политики страны новый руководящий класс—рабочий класс, который до Октябрьской революции был самым бесправным и самым угнетенным классом.

Эти десять лет укрепили союз рабочего класса и крестьянства, ибо только в прочности этого союза есть залог победы Октябрьской революции в нашей стране. Этот союз есть залог успешного социалистического строительства в нашей стране.

Все те колоссальнейшие изменения, которые произведены Октябрьской революцией в нашей стране, были возможны только под руководством Ленина и Ленинской большевистской партии. Под знаменем Ленина мы боролись и организовывались до Октябрьской революции. В Октябрьскую революцию мы вошли под непосредственным руководством Владимира Ильича.

24-го октября 1917 года в эти самые часы после целого ряда месяцев нелегальной жизни Владимир Ильич появился снова открыто в Смольном и взял на себя руководство восстанием революционных рабочих Ленинграда.

Началась борьба, тяжелая борьба на улицах Ленинграда. В течение одной ночи последнее правительство буржуазии и мелкой буржуазии, возглавляемое Керенским, пало. Временное правительство было арестовано, последние остатки правительства и сам Керенский бежали. На следующее утро 25 октября военно-революционный комитет Ленинграда, работавший под обще-политическим руководством Владимира Ильича, мог разослать по всей стране следующее сообщение, которое в Минске было получено часов 11-12 утра 25 октября. Оно гласит: „Петроградский гарнизон и пролетариат низверг правительство Керенского, восставшее против революции и народа. Переворот, упразднивший временное правительство, произошел бескровно. Народная революционная армия должна не допускать отправки с фронта ненадежных частей на Петроград. Действовать словом и убеждением, а где это не помогает, препятствовать отправке беспощадным применением вооруженной силы".

Вот первое сообщение Петроградского военно-революционного комитета, которое было получено в Минске утром 25 октября 10 лет тому назад.

Это означало, что та подготовительная работа, которую вела наша партия во всей стране, которую она вела и здесь в Минске, в столице, увенчалась успехом. В Ленинграде рабочий класс стал у власти и основной решающей задачей пролетариата, революционных солдат и ре-

волюционных крестьян Минска, Западного фронта и всей Белоруссии являлось стать на защиту, стать на сторону нового революционного правительства, организовать здесь, в Белоруссии, новую революционную власть, состоящую из рабочих и работающую под руководством коммунистической партии большевиков. Задачей рабочих--большевиков Белоруссии и Западного фронта являлось организовать переворот на фронте, организовать поддержку созданному революцией новому рабочему правительству солдатских масс фронта; не допустить отправки несознательных солдатских частей с фронта в Ленинград и в Москву на подавление революции.

Наша Минская организация, рабочие и крестьяне Белоруссии вели всю подготовительную работу на основании Ленинского учения, под общим руководством Ленинского Центрального Комитета нашей партии. На основе этого-же Ленинского учения, на основе общих директив— Ленинского центрального комитета нашей партии, мы накануне 25-го октября произвели подготовительную работу. Из общего развала, который был в нашей стране, нельзя было выйти иначе как путем социального переворота. Ленин говорил, что выход из кризиса может быть только один—нужно итти к социализму. „Нельзя итти вперед—боясь итти к социализму". Таков был тот лозунг Владимира Ильича, который был им брошен еще за два месяца до октябрьского переворота.

Минские большевики Западного фронта сейчас же после получения сообщения о перевороте в Ленинграде приступили к организации новой власти. Того-же 25 октября, около 12 часов дня, немедленно после получения сообщения о перевороте в Ленинграде, президиум Минского совета издал следующий приказ: „В Минске власть перешла в руки Совета рабочих и солдатских депутатов, который обратился ко всем революционным организациям и политическим партиям с предложением немедленно приступить к организации временной революционной власти на местах. Об'являя о происшедшем, Минский Совет рабочих и солдатских депутатов доводит до сведения всех граждан, что им приняты самые решительные меры к охране революционного порядка и установлению железной дисциплины повсюду. Установлена революционная цензура над всеми выходящими в Минске и получаемыми здесь газетами для предупреждения распространения волнующих население слухов".

Этим актом Минского Совета, подписанным около 12 часов 25-го октября 1917 года, в Минске была установлена власть Совета, верховным органом власти в Минске стал Минский Совет. По сигналу, данному восстанием Ленинградских рабочих, поднялась вся страна. Поднялись на восстание рабочие и крестьянские массы против изжившего себя Временного Правительства. Старый империалистический фронт, который от февраля до октября пережил много лишений и страданий, примкнул также к Революции. Но в первые дни для революционных рабочих и солдат в Минске и на фронте встретились чрезвычайные трудности: в руках контр-революции, в руках эсеров и меньшевиков оставалась еще значительная часть вооруженной силы. Минскому Совету на третий день пришлось временно отступить, уйти в подполье, для того, чтобы произвести более широкую работу в массах, для того, чтобы подвезти к Минску такие вооруженные силы, которые были бы в состоянии защитить Минский Совет и новую рабочую власть в нашем городе и в нашей стране.

В итоге успешной работы по организации масс, по борьбе с контрреволюционными эсеровскими, меньшевистскими и прочими мелко-буржуазными соглашательскими партиями, 2-го ноября в Минске окончательно утвердилась власть Советов. Минский Совет, имея прочную поддержку

фронта, мог стать фактически руководящим центром для города и приступить к созданию революционных органов власти для всего фронта и для всей Белоруссии.

Этим и завершился переворот в Минске. Во главе нашей страны стала новая власть, состоящая из одних только представителей рабочего класса, из членов большевистской партии, власть, поставившая своей задачей вести решительную борьбу против всех пережитков прошлого, ликвидировать окончательно класс помещиков и передать всю землю крестьянину, ликвидировать господство буржуазии, лишить буржуазию ее прав и постепенно перейти к экспроприации капитала.

Задачи новой власти, поставленные Октябрьской революцией, были лучше всего определены и ясно сформулированы В. И. Лениным еще 26-го октября на заседании тогдашнего Петроградского Совета. Там В. И. сказал следующее: „Рабоче-крестьянская революция, о необходимости которой все время говорили большевики,—свершилась. Какое значение имеет эта рабоче-крестьянская революция? Прежде всего значение этого переворота состоит в том, что у нас будет Советское Правительство, наш собственный орган власти, без какого бы то ни было участия буржуазии. Угнетенные массы сами создают власть. В корне будет разбит старый государственный аппарат и будет создан новый апарат управления в лице советских организаций. Отныне наступает новая полоса в истории России и данная третья русская революция должна в своем конечном итоге привести к победе социализма".

Вот как в кратких словах формулировал Владимир Ильич те задачи, которые ставила непосредственно в Октябрьские дни наша великая Октябрьская революция. Под знаменем этих задач, поставленных В. И., мы боролись в до Октябрьские дни, под знаменем этих задач организовалась новая власть, под знаменем этих задач мы вступили в эпоху диктатуры пролетариата.

Особенности русской революции

Для того, чтобы понять этот переворот, понять, почему так сравнительно легко, бескровно и быстро произошел этот переворот, почему такая великая победа далась при сравнительно небольшом количестве жертв, нужно бросить беглый взгляд назад на предоктябрьский период и посмотреть на ту борьбу, которая велась в нашей стране, и на те особенности, которые имела эта революционная борьба в Белоруссии.

Одна из особенностей русской революции заключается в том, что она является соединением революционного движения рабочего класса, ставящего перед собой социалистические цели, соединением рабочей социалистической революции с аграрной революцией широчайших крестьянских масс, направленной против феодально-земельной аристократии и частной помещичьей земельной собственности.

Эта особенность заставила нашу партию в процессе революционной борьбы обратить внимание на две стороны—на организацию социалистического рабочего движения под руководством большевистской партии, на организацию широчайших крестьянских масс для выполнения под руководством пролетариата стоящих перед ними задач в области аграрной революции, для окончательной ликвидации помещичьей земельной собственности.

Из этих двух задач наша партия исходила при разработке своей раволюционной тактики, при руководстве широчайшими массами.

Вторая особенность нашей русской революции заключается в том, что она происходила в условиях послевоенных разрушений, приведших страну к тяжелейшему экономическому кризису. Если этот кризис

был велик на всей территории старой Российской империи, то он был еще гораздо более глубок в Белоруссии. Нужно только припомнить то обстоятельство, что через Белоруссию проходил фронт, что значительная часть Западной Белоруссии была захвачена немецкими войсками, что несколько миллионов, по подсчетам общественных организаци около 3.000.000 человек, бежало из занятых немцами районов. И беженцы, не имеющие ни крова, ни имущества, ни средств для проживания —в своей значительной части осели в неоккупированной Белоруссии, не занятой немцами. Военная обстановка, воинские поборы разрушили чрезвычайно сильно крестьянское хозяйство, разрушили значительно и нашу городскую промышленность.

Все это вместе взятое привело широчайшие массы страны к революции, привело широчайшие массы рабочих и деревенскую бедноту к социалистической революции.

Третья особенность заключалась в том, что во время нашей Октябрьской революции происходила борьба между двумя группами империалистических государств. Эта борьба Советской России помогла удержаться. Взаимная борьба лишила возможности империалистов повести наступление на советскую Россию, ударить по Советской власти. Этот раскол между империалистами не мог однако избавить и не избавил Белоруссию от новой немецкой оккупации, от занятия почти что всей Белоруссии немецкими войсками.

Белоруссия, как и вся Россия и больше чем вся Россия, является страной аграрной и в революционной борьбе, зависимой от наиболее крупных промышленных центров, центров рабочего движения б. Российской империи, теперешнего Советского Союза. Из этих центров, из Ленинграда и Москвы шло Ленинское большевистское влияние на широчайшие массы трудящихся нашей страны. Отсюда шло партийное руководство нашей страны, отсюда шли общие директивы. Совершенно естественно, что Октябрьский переворот в Белоруссии произошел в итоге победы, был обеспечен победой Ленинградского и Московского пролетариата. Этого мы забыть никогда не должны и не можем.

Октябрьская революция и мелко-буржуазные партии

В самой Белоруссии революционное развитие шло по двум линиям: по линии организации рабочего класса, по линии сб'единения вокруг большевистской партии рабочего класса и беднейшего крестьянства. В этой работе нашей партии пришлось натолкнуться на противодействие мелко-буржуазных соглашательских партий: Бунда, поалейцион, меньшевиков, эсеров и целого ряда других мелко-буржуазных соглашательских партий, работавших в Белоруссии.

В деревне нам пришлось также натолкнуться на значительные организации эсеров, созданные после февральской революции, на „Белорусскую Социалистич. Громаду и на некоторое влияние других мелкобуржуазных партий.

Только правильной линией, правильным руководством, большевистским руководством рабочим классом и крестьянством, наша партия преодолела сопротивление мелко-буржуазных партий, ликвидировала окончательно влияние этих мелко-буржуазных партий, создала такие условия, при которых руководство в полной мере могло перейти в руки рабочего класса.

В кратких чертах остановимся на некоторых из этих мелко-буржуазных организаций, оказывавших влияние на широкие трудящиеся

массы и противодействовавших развертыванию Октябрьской революции в нашей стране.

В городе среди рабочих масс, среди еврейских рабочих, значительным влиянием пользовался Бунд. Бунд—старая социалистическая организация еврейских рабочих, которая привлекла в свое время на свою сторону значительные массы еврейских рабочих. Бунд в течение 1917 года не мог по революционному поставить ни одного из вопросов, связанного с жизнью и бытом рабочего класса.

Благодаря этому, он постепенно начал терять свое влияние в широчайших рабочих массах. Бунд не мог и не смел поставить по революционному вопрос о власти в Октябрьские дни. Он по мелко-буржуазной сущности должен был пойти против новой власти рабочего класса, против диктатуры пролетариата, он должен был пойти против революции, он стал против революции. В тот же день, когда нами была об'явлена власть советов, когда рабочий класс взял в свои руки государственную власть, представители Бунда, которые находились в Минском Совете, заявили о своем выходе из Совета, заявили о том, что они не могут взять на себя ответственности за совершившийся переворот.

Они считали, что в нашей стране нельзя говорить о социалистической революции, нельзя итти вперед к социализму.

Выходя из Совета, бундовские лидеры порвали с основными массами рабочего класса, которые в новой революционной власти видели своего настоящего представителя, защитника наиболее глубоких интересов рабочего класса. Рабочая масса, которая раньше шла с Бундом, оказалась к этому времени более революционной, чем бундовские лидеры. Рабочие массы отходили от мелко-буржуазных партий. Бундовские лидеры все дальше отдалялись от широких рабочих масс, и это отдаление от интересов широких масс рабочего класса и крестьянства, этот раскол с рабочим классом, это неумение и невозможность, оставаясь на позициях мелко-буржуазной работы решать элементарнейшие вопросы рабочей жизни—это положение привело к полному краху Бунда и всех правых мелко-буржуазных партий. Те революционные элементы, которые находились в Бунде и в других мелко-буржуазных партиях, познали мелко-буржуазную сущность этих организаций, уверились, что они ни в какой мере не могут удовлетворить интересы рабочего класса, что эти организации естественно становятся организациями контр-революционными, эти элементы вошли в коммунистическую партию.

Революционизирование рабочего класса Белоруссии началось с некоторым запозданием, но за то позже оно пошло достаточно быстрым темпом. Рабочее движение Белоруссии, прошедшее через все испытания, через две оккупации, является основной силой, революционной руководящей силой в нашей стране.

В деревне, перед нами, как основная задача, стала задача полной ликвидации помещичьего землевладения и помещичьего класса. После февральской революции эс-эровские организации стали во главе крестьянского движения. Но эс-эровские организации не могли пойти вместе с крестьянами,—они не могли поддерживать радикальные крестьянские требования. Только одна большевистская партия могла итти до конца с широкими крестьянскими массами, против феодальной аристократии, могла поставить и провести до конца полную ликвидацию помещичьего землевладения, могла поддержать самые широкие, дальше всего идущие, крестьянские требования. Вот, в этой-же борьбе за землю, в борьбе за ликвидацию помещичьего землевладения крестьяне Белоруссии должны были отойти от эс-эров, должны были стать и стали под знамя комму-

нистической партии, которая помогла им довести до конца борьбу с помещиком, до полной ликвидации помещичьего класса, до полного довершения аграрной революции—в нашей стране. Два основных вопроса: вопрос о разрешении задач рабочего класса и вопрос земельный не могли быть решены мелко-буржуазными партиями, они могли быть решены только большевистской партией. Широкие трудящиеся массы, которые вначале шли с мелко-буржуазными партиями, это ясно видели. Поэтому, с дальнейшим углублением революции, мы наблюдаем переход рабочих масс под знамя большевизма, под руководство большевистской партии, ибо только **под руководством этой партии можно победить.**

Национальный вопрос не мог быть разрешен мелко-буржуазными партиями

Третий вопрос, который стоял пред нами в течение всей революции, в течение всего истекшего периода, один из важнейших вопросов политики в Белоруссии—национальный вопрос, не мог быть разрешен мелко-буржуазными партиями. Для полного разрешения национального вопроса необходима прежде всего полная ликвидация феодальной земельной аристократии. Это единственное, что может обеспечить полное самоопределение народов и полное разрешение национального вопроса в интересах широких трудящихся масс. Националистические партии, которые были в нашей стране и, в первую очередь, Белорусская Громада не могли ставить по революционному вопрос о земле, ибо по существу они были контр-революционными партиями, ибо они были от одной кости с эс-эрами. Поэтому они не могли по революционному ставить вопрос о земле и этим удовлетворить крестьянские массы. Они не могли повести за собой эти массы в дни вырешения национального вопроса, ибо для крестьян первой, основной, важнейшей задачей, обеспечивающей разрешение национального вопроса, был вопрос о земле, и только, решив вопрос о земле, можно было подойти к решению национального вопроса, ибо в вопросе о земле заключается для крестьян решение всех остальных вопросов.

Приведу только два примера, которые могут показать, как относились эти организации к разрешению земельного вопроса. 14 ноября эти лидеры мелко-буржуазного революционного движения так писали о нашей революции.

В статье Язепа Лесика в газете „Вольная Беларусь“ от 14 ноября говорится:

„Анархічная зараза, нахлынуўшая на нас з цэнтру, ахапіла ўвесь наш край, ад краю да краю. Штодня прыносяцца жахлівыя весткі, што пагромы, гвалт і руйнаваньня разьліліся па ўсей шырокай Беларусі. Панскія маёнткі, лясы, сады—ўсё грамадзкае дабро паліцца, крышыцца, нішчыцца, або псуецца на векі. Гіне скарб, пустошыцца край, гарыць народнае дабро. І хто-ж дасьць ратунак нам, як ня мы самі? Хто дапаможа нам, калі кожны затурбован сабой. Украіна гасіць пажар сама і цэраз мора бушуючага агніска падае нам раду ўласнага ратаваньня. Вялікая Беларуская Рада—айчына ў нябесьпецы? На сьцені Белае Русі пастаў покліч айчыны: паўстаньце ўсе як адзін—ратуйце свой край ад зьгіненьня“.

В статье того-же Язепа Лесика от 18 ноября (в той же газете) говорится:

„Бальшавізм—гэта культурны і грамадзкі барбарызм, а тым часам вялікарускае грамадзянства, ня гледзячы на сваё абурэньне, нічога рабіць з ім ня можа. Грамадзкая Ўлада і дзяржаўная гаспадарка зруйнаваны да шчэнту, а расійская дэмакратыя ахоплена сьмяртельным паралічом

занепаду, толькі скардзіцца, ные і сударажна трымаецца за згніўшы слуп маскоўскага цэнтралізму".

Вот с каким лозунгом выступила эта мелко-буржуазная организация. Она выступила против крестьянского движения, против захвата помещичьих земель, против всех тех разрушений которые в деле захвата помещичьих земель, в деле ликвидации помещичьего всемогущества на Белоруссии, были необходимы и неизбежны. В этом деле она хотела подать руку Украинским петлюровцам, и на этом погибла, ибо не такими путями решается национальный вопрос. Национальный вопрос решается только коренной пролетарской революцией, ведущей за собой широчайшее аграрное движение крестьянских масс.

Какой бы из основных вопросов революции мы бы не взяли, мы видим, что не было и не может быть такой мелко-буржуазной партии, которая могла бы разрешить хотя бы один из этих вопросов: ни вопроса рабочего, ни вопроса крестьянского, ни вопроса национального мелкобуржуазные партии не могут разрешить. Они остались в рамках старого, они были последышами царского строя. Коммунистическая партия должна была об'единить вокруг себя широчайшие массы для того, чтобы против этих партий, против Бунда, эсеров и Социалистической Белорусской Громады, против всех прочих мелко-буржуазных партий повести массы к разрешению всех основных вопросов, которые стали перед нашей страной.

Наша партия, пользующаяся широчайшим влиянием в рабочих и крестьянских массах, повела рабочие и крестьянские массы к полному разрешению этих вопросов. Мы можем сказать, что в основном эти вопросы в настоящее время решены. Мы достигли при поддержке широчайших масс рабочего класса и крестьянства крупнейших успехов в деле нашего строительства. Эти успехи могли быть достигнуты только потому, что наша линия была линией Ленинской, линией большевистской и наши ленинские лозунги соответствовали самым глубоким интересам широчайших масс трудящихся. Это могло быть достигнуто только потому, что Ленин нашел новую форму организации трудящихся, форму Советов, новую форму государственной власти, которая дает возможность самым широким массам трудящихся активно участвовать в деле организации государственной жизни, самим учиться и управлять, самим участвовать в разрешении важнейших государственных вопросов.

Все эти обстоятельства обеспечили полное разрешение основных вопросов, которые стали перед страной,—все это обеспечило полную и окончательную победу нашей партии и Советской власти в Белоруссии.

Наши достижения. Положение в Западной Белоруссии.

В дни 10-й годовщины Октябрьской революции, величайшего праздника нашей страны и всего мирового рабочего движения величайшего, праздника всех трудящихся, всех тех, кто строит нашу новую страну, кто участвует в социалистическом строительстве, в этот величайший праздник нужно бросить беглый взгляд на все те основные отрасли нашей работы, через которые мы прошли. Мы нашли страну разрушенной до последнего; мы нашли страну, которой угрожала полная катастрофа. Мы за эти 10 лет, из которых только 5 лет мирной творческой работы, подняли нашу промышленность выше довоенного, мы превзошли довоенные размеры продукции, количественно увеличили рабочий класс, улучшили положение рабочих и идем из года в год к дальнейшему улучшению положения рабочего класса.

Конечно, наши достижения еще далеко не достаточны. Мы еще бедны, мы еще отсталы. Но наличие нашей собственной власти, власти

рабочего класса, наличие у нас крепкой большевистской партии есть гарантия того, что мы по этому пути пойдем и дальше.

Там, на Западе осталась другая часть нашей Белоруссии, которая захвачена Польшей, которая находится под властью фашистского сапога; посмотрим, как она „поднялась" в течение этих послереволюционных лет? Вот как один из крупных белорусских журналистов характеризует положение в Западной Белоруссии: „Крупный промышленный центр Западной Белоруссии, Белосток, почти замер. Та промышленность, которая еще влачит свое существование в Белостоке, не является промышленностью в настоящем значении этого слова. Ткацкая промышленность, которой славился Белосток, сократилась в 10 раз и то работает с неполной нагрузкой и перебоями. Промышленность пала и в остальных воеводствах".

Я думаю, что этих немногих слов достаточно для того, чтобы сравнить, какие преимущества в организации народного хозяйства и нашей промышленности дал нам наш советский строй. Я не буду сейчас говорить о том колоссальнейшем преимуществе, которое мы имеем, о том преимуществе, что наша промышленность восстанавливается уже не на старых началах, а на новых социалистических началах, что руководителем этой промышленности, организатором ее, хозяином на фабрике, является сам рабочий класс.

Сельское хозяйство Советской Белоруссии развивается также на новых началах. Крестьяне овладели помещичьей землей. Мелиорацией присоединяются к крестьянским хозяйствам все новые и новые земельные фонды. Покупательная способность крестьянства возросла. В то же самое время в Западной Белоруссии мы имели в прошлом году неурожай, который сказывается еще сильно в этом году и не мог не отразиться на уровне покупательной способности крестьянства Западной Белоруссии.

А как там и у нас разрешается национальный вопрос? Мы имеем полное равноправие национальностей, полное равноправие языков, обеспечение национальных школ, громадный рост белорусской национальной культуры. В Западной же Белоруссии идет полным ходом полонизация школ. Рост народного просвещения в Советской Белоруссии дал удвоение посещения школ против 14-го года. Если тогда школы посещались 38% всех детей, то мы сейчас имеем в наших школах 77% детей. Рост грамотности значительно повысился. Если же мы возьмем цифры по той части Белоруссии, которая осталась под фашистским сапогом, то увидим, что там нет такого продвижения вперед.

У нас белоруссизация государственных учреждений уже заканчивается—там в белорусском крае идет полонизация учреждений.

Следует только мало-мальски остановиться на вопросах, вырешенных нашей партией, чтобы увидеть, какую колоссальнейшую силу нам дала Октябрьская революция, какие колоссальнейшие преимущества мы получили. Мы сегодня еще не видим и не подозреваем всех тех крупных изменений во всех отраслях нашей народно-хозяйственной жизни, какие произведены Октябрьской революцией.

Международный пролетариат был и будет с нами

Мы шли по верному пути. Нам приходилось преодолевать колоссальнейшее количество трудностей, но мы на этом пути шли от одного успеха к другому. Мы имеем полную уверенность думать, что в дальнейшем наш путь, наша работа, наша борьба, борьба рабочего класса и широчайших крестьянских масс нашей страны будет столь же успешна.

Мы в 1917 году вышли на борьбу, как международные революци-

онеры, мы вышли как первый отряд международной пролетарской революции. Мы опирались на сочувствие широчайших масс трудящихся классов Западной Европы, опирались на сочувствие широчайших масс угнетенных народов Востока. В истории нашей борьбы трудящиеся массы других стран неоднократно оказывали сильнейшую помощь нашему Советскому Союзу, несмотря на то, что они не взяли еще власть в свои руки.

Мы имеем полную уверенность думать, что и в связи с угрозой войны, которая становится с каждым днем все более и более реальной, мы сможем опираться на сочувствие и поддержку международного революционного движения.

Одной из наших задач является — быть базой и опорой международной пролетарской революции. Своим собственным существованием мы поднимаем энергию и силы международного рабочего класса, мы будим революционные настроения, наше социалистическое строительство, наши успехи являются делом всего международного пролетариата.

Поэтому мы приглашали (наше Правительство, наша партия, наши профсоюзные организации) на наши Октябрьские торжества делегации рабочих различных стран: приходите, смотрите, что сделано нами, приходите, смотрите, убедитесь, что в нашей стране власть находится действительно в руках рабочего класса. Это докажет тем сомневающимся и тем, которые в течение долгих лет шли за соглашательскими партиями, что рабочий класс может не только изгнать, раздавить помещиков и капиталистов, но взявши власть в свои руки, он может сам своими руками строить новое общество, убедит их, что Советский Союз есть страна, которую должен защищать весь международный пролетариат.

Мы эту мысль особенно должны подчеркивать. Наши успехи являются успехами всего международного пролетариата всей массы международного пролетариата. Трудящиеся массы всех стран должны вместе с нами праздновать это десятилетие и вместе с нами стать на защиту нашей страны, нашего Советского Союза от всех тех врагов, которые поднимутся против нашей страны.

Мы являемся международными революционерами, мы являемся базой, опорой международной пролетарской революции. Мы с этой надеждой на быстрое развитие международно-пролетарской революции пришли в октябре, мы видели, что в течение 10 лет весь мир переживал и пережил десятки восстаний, рабочие поднимались в целом ряде крупнейших стран, ни в одной из этих стран рабочий класс еще не победил. Мы являемся единственной победоносной страной. Но мы имеем полную уверенность думать, что мы живем в эпоху международных пролетарских революций, что все международные пролетарские революции будут двигаться вперед еще более быстрыми шагами, чем это было в течение этого первого десятилетия.

Итоги нашего десятилетия

Каковы же итоги нашего десятилетия? Мы достигли новой организации рабочего класса, охватили нашей организацией почти полностью весь рабочий класс. Нам удалось организовать и повести за собою широчайшие крестьянские массы, нам удалось об'единить вокруг Советской власти под нашими знаменами широчайшие массы, и в том числе все сознательные массы интеллигенции.

Мы разрешили национальный вопрос в нашей стране. Борьба была тяжелая, много было жертв, многие лучшие люди, которые боролись в

наших рядах, пали жертвой на фронтах гражданских войн. Мы имели крупные разрушения, но мы справились со всеми этими разрушениями. Мы вышли победителями из тех трудностей, которые перед нами стояли.

Мы шли с массами и в этом была наша сила в Октябрьские дни. В том, что мы идем с самыми широчайшими массами, что вся наша работа ведется открыто, на глазах у самих широчайших масс трудящихся — в этом заключается наша сила и сейчас.

Рабочий класс и широчайшие массы крестьянства, ставши в Октябрьские дни под знамена нашей партии, под знамя Ленина, за эти десять лет еще в большей мере сплотились вокруг Коммунистической партии.

Коммунистическая партия полагает, что Октябрьские торжества послужат к еще большему об'единению, к еще более широкому, более глубокому сплочению масс рабочего класса вокруг Коммунистической партии. Коммунистическая партия во главе пролетариата, во главе трудящихся идет уверенными шагами вперед по пути к социализму.

Зьм. Прышчэпаў

Дыфэрэнцыяцыя беларускай вёскі

За апошнія гады праходзіць хуткі ўзрост сельскай гаспадаркі. Само сабой зразумела, што кожнага цікавіць пытаньне, у які бок расьце сялянская гаспадарка, у якіх сацыяльных групах сялянства хутчэй разьвіваецца гаспадарка, ці ёсьць пагроза нашаму сацыялістычнаму будаўніцтву сельскай гаспадаркі. У старыя часы пры капіталізме разьвіцьцё сельскай гаспадаркі праходзіла ў адным напрамку — канцэнтравалася зямля ў абшарнікаў, купцоў, вясковых кулакоў і абеззямельваўся бядняк і серадняк, праходзіла шырокая капіталістычная эксплёатацыя працоўных вёскі. Расла аграрная буржуазія.

Царская ўлада ўсякімі спосабамі садзейнічала такому разьвіцьцю сельскай гаспадаркі. Задачы Савецкай улады іншыя. Мы прымаем усе крокі і будуем сваю палітыку ў адносінах сялянства так, каб складаліся спрыяючыя ўмовы разьвіцьцю бядняцка-серадняцкім гаспадаркам, праводзячы адначасова з гэтым усебаковы [illegible] багатых гаспадарак. На падставе дынамічных дасьледаваньняў мы маем магчымасьць добра ўявіць, як праходзіць цяпер у нас працэс дыферэнцыяцыі вёскі. Самую дыферэнцыяцыю мы будзем аналізаваць па наступных адзнаках — пасеву, жываму і мёртваму інвэнтару, тэмпу разьвіцьця травасеву і тэхнічных культур, арэндзе зямлі. Агляд вёскі па памеру пасеву дае такі сацыяльны малюнак:

Групы гаспадарак па пасеву	Гады	Процант гаспадарак кожнай групы к ітогу	Пасеўная плошча: Сярэдні разьмер на 1 гаспадарку	Пасеўная плошча: Проц. пасев. пл. кожнай групы к ітогу
Без пасеву	1917	[illegible]		
	1924	2,1		
	1925	[illegible]		
	1926	[illegible]		
З пас. ад 2 дзес.	1917	[illegible]	[illegible]	8,9
	1924	[illegible]	[illegible]	16,3
	1925	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	1926	[illegible]	[illegible]	10,8
З пас. ад 2—6 дз.	1917	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	1924	[illegible]	[illegible]	69,1
	1925	61,4	3,6	70,1
	1926	66,5	3,6	77,2

Група гаспадарак па пасеву	Гады	Процант гаспадарак кожнай групы к ітогу	Пасеўная плошча	
			Сярэдні разьмер на 1 гаспадарку	Проц. пасев. пл. кожнай групы к ітогу
„ „ да 6—8 дз.	1917	6,6	6,94	13,3
	1924	3,6	7,00	8,3
	1925	4,6	7,02	9,6
	1926	5,2	6,92	10,7
Звыш 8 дзес.	1917	5,4	12,51	19,5
	1924	2,0	11,34	7,3
	1925	2,4	11,11	7,8
	1926	2,5	10,15	7,3
Бяз розьніцы	1917	100	3,45	100
	1924	100	3,06	100
	1925	100	3,32	100
	1926	100	3,36	100

Па адзнакам пасеву наглядаецца надзвычайна цікавы працэс, які бязумоўна цалкам адпавядае курсу палітыкі нашай партыі на вёсцы. Што мы бачым? Група без пасеву з кожным годам значна скарачаецца. Яна адразу пасьля 1917 г., як толькі была праведзена аграрная рэвалюцыя, калясальна скарацілася. Падзел абшарніцкіх і іншых непрацоўных зямель даў магчымасьць апралетарызаваным элемэнтам атрымаць зямлю і заняцца сельскай гаспадаркай. Нашы далейшыя мерапрыемствы па дадатковаму земляналзяленьню безьзямельных і малазямельных сялян, якія зараз праводзяцца, даводзяць групу беспасеўных да нязначнага ліку і амаль што ліквідуюць яе. Нашы мерапрыемствы па землеўпарадкаваньню і палітыка надзяляць бедняцкія сялянскія гаспадаркі ня менш, як па мінімальнай норме даюць магчымасьць кожнаму нямаючаму зямлі абзавесьціся сельскай гаспадаркай. Цяпер паглядзім, куды-ж гэта група пераходзіць. З табліцы мы бачым, што пашыраецца група з дзьвюма дзесяцінамі пасеву, а таксама з пасевам ад 2 да 6 дзес. Такім чынам, напэўна, што беспасеўная група пераходзіць у пасеўную. Пры гэтым група з пасевам да дзьвюх дзесяцін таксама пераходзіць у групу з большым пасевам. Значыць, вясковая беднота паступова скарачаецца і гэта частка гаспадарак, вырастаючы, прыбліжаецца і пераходзіць у серадняцкую групу. Значная праслойка беднаты па адзнакам пасева відаць пачынае ўзмацняць гаспадаркі і асераднячвацца. Серадняцкая група за ўсе годы значна павялічваецца. Серадзнякі — самая вялікая і самая значная праслойка сялянства, яна займае каля 60% усіх гаспадарак. Заможная вярхавінка вёскі з самых першых год рэвалюцыі дала рэзкае скарачэньне і цяпер яна займае зусім невялікае месца ў агульным ліку сялянскіх гаспадарак (толькі 2,5 проц.). Пры гэтым яна за ўсе годы зьяўляецца стабільнай і не дае амаль што ніякага ўзросту. Так што, калі аналізаваць па пасеву, дык нельга сказаць, каб у нас прыкмячаліся якія небудзь пагрозы з боку кулацкага росту.

Ва ўмовах БССР такое стабільнае становішча групы заможных па пасеву тлумачыцца ў значнай долі тым, што мы цяпер праводзім абрэзку зямель у поўпрацоўных гаспадарках і гэтым самым зямельную забясьпеку гэтай групы трымаем на ўзроўні нашых максімальных норм. Некаторае пашырэньне пасеваў у верхавінцы вёскі трэба тлумачыць пераходам да больш інтэнсыўнага вядзеньня сельскай гаспадаркі (пераход

на шматпольле, занятыя папары і інш.). Раней цэлы шэраг шматзямельных сялян вялі экстэнсыўную гаспадарку і цяпер, калі ў выніку абрэзкі лік зямлі ў іх скарацўся, зразумела, што яны, маючы сродкі, хутка пачнуць інтэнсыфіцыраваць сельскую гаспадарку, у сувязку з чым у іх павінна пашырацца пасеўная плошча. Але-ж у гэтым ніякай пагрозы няма.

Такім чынам, па пасеву мы бачым хуткае скарачэньне ліку беспасеўных гаспадарак і пераход іх у пасеўныя; скарачэньне дробнапасеўных і пераход іх у вышэйшыя групы з большым пасевам, агульны і значны ўзрост серадняцкай групы і стабільнасьць у групе заможных. Курс і палітыка нашае партыі паводлуг гэтай адзнакі цалкам сябе апраўдваюць.

Як адбываецца рост пасеваў кармавых траў і тэхнічных культур

Возьмем цяпер другую адзнаку - тэмп росту пасеваў кармовых трау і тэхнічных культур. Гэтая адзнака ва умовах нашай інтэнсыўнай гаспадаркі зьяўляецца надзвычайна важным дзеля выяўленьня тэндэнцыі дыфэрэнцыяцыі вескі. Пасеў кармовых траў і тэхнічных культур у гаспадарках характарызуе ўзрост таварнасьці, інтэнсыўнасьці і прыбытковасьці гаспадаркі.

„Калі пры экстэнсыўна зярновай гаспадарцы магчыма адмежавацца групоукай па пасеву (ці па рабочаму быдлу), дык пры іншых умовах неабходна прыняць пад увагу пасеў прамысловых расьлін тэхнічную апрацоуку сельска-гаспадарчых прадуктау, пасеў карняплодаў, ці кармовых траў, малочную гаспадарку, гароднiцтва і г. д. (Ленін, ст 71 „Разьвіцьцё капіталізму ў Расіі“. Такі падыход да высьвятленьня працэсу дыфэрэнцыяцыі вескі, аб якім гаворыць Ленін, цалкам павінен быць прыняты намі ў нашых беларускіх умовах Разьвіцьце таварнасьці нашай сельскай гаспадаркі цяпер і на далей будзе праходзіць у напрамку росту пасеву, кормовых траў, карняплодаў, пашырэньня малочнай рагатай жывёлы, тэхнічных культур Як жа праходзіць разьвіцьце гэтых культур у гаспадарках розных сацыяльных груп нашае вёскі, бачым з наступнай табліцы

	Гады	На 100 дзес. пасеву прыходзіцца.				
		3 пасев. да 2 дзес.	Ад 2-6 дзес.	6-8 дзес.	Звыш 8 дзес.	Бяз розьн груп
Лён і канапля	1917	4.6	3.8	3,5	3,1	3,7
	1924	3,7	2,9	2,3	1.6	2,9
	1925	4,2	3,7	3.0	2,0	[illegible]
	1926	4,0	3,5	2,9	2,3	3,4
Вульба	1917	13,0	8,7	6.8	6,3	8,3
	1921	13,0	10,3	9,6	9,0	11,0
	1925	13,6	10,7	9,1	8,0	13,2
	1926	13,3	10,8	9,9	9,2	10,9
Кармав. травы	1917	1,4	3,4	5,5	9,5	4,7
	1924	2,3	4,5	6,2	12 5	4,9
	1925	2,5	5,5	7,1	12,0	5,8
	1926	3.0	6,5	9,9	13,5	7.0

Наогул цяпер у сельскай гаспадарцы адбываецца буйны рост ільну канапель, бульбы, кармовых траў (нажаль, вестак аб кармовых карняплодах няма, хаця пасеў іх за апошнія гады пачаў пашырацца) З таб-

лі́цы бачым, што па пасеву льну і канапель першае месца займаюць дробна-зямельныя гаспадаркі. Чым гаспадарка мае больш зямлі, тым процант пасеву гэтых культур скарачаецца. Такое зьявішча тлумачыцца тым, што гэтыя культуры патрабуюць шмат працы, якой бужна-зямельным гаспадаркам не хапае, каб пашыраць пасеў гэтых працаемкіх культур. Лен і канапля ў дробназямельных гаспадарках граюць ня толькі спажывецкі, а безумоўна, і прамыслова-таварны характар. У такім напрамку і праходзіць разьвіцьцё гэтых гаспадарак, што сьведчыць аб эканомічным узросьце гэтай групы. У больш зямельных групах процант пасеву льну скарачаецца, але гэта зусім не азначае, што культура льну ў гэтых гаспадарках ня мае таварнага значэньня, бо і гэтыя гаспадаркі прадаюць лен і каноплі. Калі ўзяць пасеў бульбы, дык мы таксама бачым, што пасеў яе зьяўляецца большым у дробна-зямельных гаспадарках. Праўда, бульба ў гэтых гаспадарках у большай меры, чым у другіх групах, зьяўляецца культурай спажывецкай. Недахоп хлеба і іншых прадуктаў компэнсуецца бульбай. Але-ж калі прыняць пад увагу разьвіцьцё прамысловасьці па перапрацоўцы бульбы, дык стане зразумелым, што бульба мае вялікае значэньне для беднейшага сялянства і як тварная культура.

Пасеў бульбы спрыяе і росту жывёлагадоўлі. Таму пашырэньне бульбы, як таварнай культуры, разьвіваецца і ў сувязі з жывёлагадоўляй. Значны ўзрост пасеву бульбы назіраецца ў сярэдніх і больш заможных гаспадарках. У іх пашырэньне бульбы, безумоўна, зьяўляецца адзнакай пашырэньня таварнасьці гэтае культуры. Асабліва вялікі ўзрост назіраецца ў параўнаньні з 1917 г. Аднак гэты год ня можа зьяўляцца характэрным для якога-небудзь параўнаньня з апошнімі гадамі. У 1917 годзе сельская гаспадарка была дэзорганізавана вайной, шмат працоўных сялян знаходзілася ў арміі. Як серадняцкія, так і больш заможныя гаспадаркі пры недахопе сваей уласнай працы (а таксама дзякуючы агульнаму памяншэньню рабочай сілы на вёсцы) ня мелі магчымасьці пашыраць і разьвіваць такую працаемкую культуру, як бульба. На сучасным пашырэньні бульбы ў заможных сялянскіх гаспадарках магло адбіцца такое мерапрыемства, як абрэзка шматзямельных гаспадарак. Памяншэньне зямельнай плошчы ў гаспадарцы павінна само сабой зразумела, выклікаць пераход да больш інтэнсыўных культур. Акрамя таго ў нашых умовах лен і бульба даюць на адзінку плошчы значна большы прыбытак, чым іншыя культуры.

Пасеў кармовых траў ва ўмовах Беларусі зьяўляецца адзнакаю пачаўшайся рэорганізацыі, пашырэньня інтэнсыўнасьці і таварнасьці сельскай гаспадаркі. З пасевам траў цесна зьвязаны пераход сельскай гаспадаркі ад трохпалёўкі да шматпольля. Пасеў кармовых траў наогул ва ўсей сельскай гаспадарцы з году ў год надзвычайна хутка разьвіваецца. Да вайны і ў 1917 годзе высокі процант пасеву траў мелі заможныя (9,5 проц.) і серадняцкія (3,5—5,5 проц.) гаспадаркі. Надзвычайна мала кармовых траў высявалі бядняцкія гаспадаркі (1,4 проц.). Такім чынам, да рэвалюцыі адзнака інтэнсыўнасьці і таварнасьці гаспадаркі залежыла ад шматзямельля і заможнасьці гаспадаркі. Пасьля рэвалюцыі і асабліва ў пэрыод НЭП'у, калі фактычна і пачалося агульнае шырокае разьвіцьцё сельскай гаспадаркі, бядняцкія і серадняцкія гаспадаркі даюць каласальны ўзрост палявога травасеву. Зразумела, што гэта магчыма бачыць і з табліцы, што па проценту пасева гэтых культур бядняцка-серадняцкія гаспадаркі яшчэ не дагналі заможных сялян, адчак па тэмпу росту кармавых расьлін яны ідуць хутчэй, чым заможныя гаспадаркі. Да гэта і само сабой зразумела, бо заможны селянін яшчэ ў пэрыод капіталізму атрымаў навыкі культурнага вядзеньня гаспадаркі, ён мае больш улас-

ных грошай, каб хутчэй абзавесьціся насеньнем і ўгнаеньнем Бядняцка-серадняцкія гаспадаркі ў гэтых адносінах знаходзяцца у горшых умовах у параўнаньні з заможнымі, але ж ня гледзячы на гэта, і дзякуючы цэламу шэрагу мерапрыемстваў, якія праводзіць Савецкая улада ў адносінах бядняцка-серадняцкага сялянства у іх тэмп разьвіцьця кармовых траў праходзіць хутчэй. У адносінах бедняка і серадняка вескі наша дапамога з кожным годам будзе пашырацца у залежнасьці ад чаго будзе пашырацца і тэмп інтэнсыфікацыі і таварнасьці гэтых гаспадарак. Такім чынам курс партыі на хутчэйшае разьвіцьцё галоўнай масы сельскіх бядняцка-серадняцкіх гаспадарак к сучаснаму моманту відавочна ўжо сябе апраўдаў і у выніку нашай палітыкі мы маем відавочныя дасягненьні.

Значыць, калі падыйсьці да дыфэрэнцыяцыі вескі з пункту погляду прогрэсыўных элемэнтаў а толькі такі падыход у нашых умовах і будзе правільным, бо адначасна з ростам сельскай гаспадаркі зьяўляецца пашырэньне элемэнтаў, якія інтэнсыфіцыруюць сельскую гаспадарку, дык сярод беларускага сялянства мы бачым, што пасеў тэхнічных культур, ільну, канапель, бульбы займае большы процант у бядняцка-серадняцкіх гаспадарках; па пасеву-ж кармовых траў (канюшыны, вікі, сэрадэлі) бядняцка-серадняцкія гаспадаркі адсталі ад заможных, але-ж тэмп разьвіцьця гэтых культур у беднякоў і сераднякоў праходзіць больш хутка, чым у заможніка. Наогул-жа тэмп інтэнсыфікацыі сельскай гаспадаркі больш хутка праходзіць у бядняцкіх і серадняцкіх гаспадарках, чым у заможных.

Малочная гаспадарка хутчэй разьвіваецца ў бядняцкіх і серадняцкіх гаспадарках.

Як спажывецкая, так, асабліва, таварнае значэньне мае разьвіцьцё малочнай рагатай жывелы. У БССР таварнасьць сельскае гаспадаркі будзе праходзіць у пашырэньні жывелаводзтва і, асабліва, рагатай жывелы і сьвіней. БССР складае раён інтэнсыўнай сельскае гаспадаркі Калі раней, да рэвалюцыі, малочная гаспадарка разьвівалася толькі ў абшарнікаў і кулакоў, дык цяпер малочная сельска-гаспадарчая коопэрацыя аб'яднала, галоўным чынам, бядняцкія і серадняцкія гаспадаркі сялян. Агульны рост кароў сярод асобных соцыяльных груп па гадох праходзіць такім чынам:

Разьмеркаваньне сялянскіх гаспадарак у залежнасьці ад забесьпячэньня каровамі (у процантах):

	1917	1924	1925	1926
Бескароўных	9,5	6,2	5,4	4,3
З 1-й каровай	39,4	58,7	51,1	46,7
З 2-ма каровамі	35,2	29,3	35,1	38,4
З 3-ма каровамі	11,1	4,5	6,9	8,5
З 4-ма і больш	4,8	0,8	1,5	2,1

З табліцы мы бачым, што лік бескароўных у параўнаньні з 1917 г. значна скараціўся, прыблізна на 50 проц.; пры гэтым, калі глядзець па гадох, дык мы бачым, што лік гаспадарак без кароў паступова і значна з году ў год скарачаецца Адразу бачыш у гэтым крэдытную і іншую дапамогу беднаце. Да рэвалюцыі праца́с праходзіў наадварот, лік бескароўных з кожным годам павялічваўся, бо у той час капіталізм хуткім тэмпам пралетарызаваў веску. Цяпер-жа мы бачым, што і па аднаму рагатай жывёлы бедната ўзмацняецца, а не пралетарызуецца. Разам з гэтым мы бачым, што група бескароўных папоўніла групу аднакароўных. У параўнаньні з 1917 г гэта група значна вырасла але-ж адначасова з гэтым група аднакароўных паступова з году ў год памяншаецца; яна не

пралетарызуецца, а пераходзіць у групу з дзьвюма каровамі, якая дае кожны год досыць значны ўзрост. Не [illegible] група з 3 ма каровамі; узрост трохкароўных [illegible] у год з некаторай пасьпяховасьцю і яшчэ меншым тэмпам праходзіць узрост гаспадарак з чатырма каровамі. [illegible] трымаем курс на арганізацыю [illegible] малочнай гаспадаркі і досыць хуткі ўзрост малочнай рагатай жывёлы як раз праходзіць у беднякоў-серадняцкіх гаспадарках.

Накапленьне [illegible] будзе праходзіць у напрамку [illegible], і [illegible] будзе праходзіць у тых сацыяльна-класавых групах [illegible], якіх партыя і савецкая ўлада падтрымліваюць сваімі мерапрыемствамі. [illegible] праходзіць досыць значны [illegible] гаспадарак у адносінах малочнай справы. [illegible] на Беларусі [illegible] ніводнай беднякова-серадняцкай гаспадаркі, якая б уваходзіла ў малочнае таварыства.

Паглядзім цяпер, у якіх групах [illegible] рагатая жывёла. Гэта магчыма ўбачыць з наступнай табліцы

Забясьпечанасьць каровамі паасобных пасеўных груп сялянскіх гаспадарак (у %%):

	Без пасева	З пасевам да 2 дзес.	Ад 2,1 да 6,0 д.	Ад 6,1 да 8 дзес.	Звыш 8 д.
% гаспадарак кожнай групы к [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
% кароў кожнай групы к [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Група беспасеўная з кожным годам скарачаецца, паэтаму само сабой зразумела, што памяншаецца і [illegible] рагатай жывёлы. Нязначна скарачаецца [illegible] рагатай жывёлы [illegible] у групе з пасевам да 2-х дзес. у [illegible] гадах [illegible] тэтых гаспадарак, таксама з году ў год памяншаецца, бо яны пераходзяць у вышэйшую групу з пасевам ад двух да шасьці дзесяцін. У гэтай групе і паступова павялічваецца лік рагатай жывёлы. У групе ад 6,1 да 8 дзес. пасеву, таксама [illegible] рост рагатай жывёлы [illegible] прапарцыянальна пашырэньню ліку гэтых гаспадарак [illegible]. У самай заможнай групе [illegible], якая налічвае усяго 2,5 проц. гаспадарак ад усяго ліку, рост рагатай жывёлы [illegible], але [illegible] належыць толькі 4,3 проц. рагатай жывёлы. Самы [illegible] тэмп узросту рагатай жывёлы вызначаецца ў сярэднепасеўнай групе.

Такім чынам, калі лічыць, што ў групу беднякова-серадняцкіх гаспадарак уваходзяць гаспадаркі з пасевам да 8 дзес., тады гэтым сацыяльна-класавым групам належыць [illegible]5,7 проц. ад усёй рагатай жывёлы. У Беларусі пры інтэнсіфікацыі сельскае гаспадаркі і пашырэньні пасеву кармовых траў і арганізацыі малочнай таварнай гаспадаркі, накапленьне

капіталаў у сялянства будзе праходзіць якраз праз пашырэньне малочнай рагатай жывёлы і тым часам мы бачым што ў абсолютнай большасьці гэты капітал зьбіраецца і хутка расьце ў беднякоў серадняцкіх гаспадарках пры адначасовым яго кооперараваньні праз арганізацыю малочных арцеляў.

Забясьпека сялянск. гаспадарак рабочай жывёлай

Забясьпеку працоўнай жывёлай сялянскіх гаспадарак мы разглядаем з пункту погляду забясьпекі гаспадарак цяглавай сілай. У БССР рабочая жывёла не грае ролі таварнай жывёлы за выключэньнем толькі аднаго былога Слуцкага павету, дзе раней дый і зараз коні у сялян вырошчваліся на продаж. Раён гэты цяпер невялічкі, паколькі частка яго адыйшла пад Польшчу, і з гэтым ён асаблівай значнасьці ня мае, хаця-б яго патрэбна было выдзяліць з усёй БССР пры разглядзе нашага пытаньня. Агульная забясьпека коньмі сялянскіх гаспадарак мае такі выгляд—

Разьмеркаваньне сялянскіх гаспадарак БССР у зьвязку з забясьпекай рабочае жывёлы (у процантах):

	1917	1924	1925	1926
Без рабочай жывёлы	15,[illegible]	16,5	11,2	13,0
З 1 гал. раб.	[illegible]	71,[illegible]	71,0	73,0
З 2 „ „	[illegible]	10,6	15,6	13,0
З 3 і больш раб. жывёлы	6,[illegible]	0,6	1,2	1,0

Лік гаспадарак без рабочай жывёлы паступова з кожным годам скарачаецца і зараз мы маем ўсяго толькі 13 проц. гаспадарак, якія ня маюць рабочай жывёлы. Адначасова з гэтым праходзіць павялічэньне ліку гаспадарак з адной і з дзьвюма рабочай жывёлы. Лік гаспадарак з адной працоўнай жывёлай значна вырас у параўнаньні з 1917 г. Лік гаспадарак з 2 рабочымі жывёламі памяншаецца ў параўнаньні з 1917 г., а ў далейшыя гады ён альбо крыху пашыраецца, альбо застаецца стабільным. Гаспадаркі з 3 і больш рабочымі жывёламі даюць невялікі ўзрост.

Паміж якімі соцыяльнымі групамі разьмяркоўваецца рабочая жывёла магчыма бачыць з наступнай табліцы—

Разьмеркаваньне гаспадарак і рабочага быдла у зьвязку з пасеўнасьцю (у %%).

	Без пасеваў				З пасевам да 2 дзес.				Ад 2,1 да 6,0 д.				Ад 6,1 да 8,0 дзес.				Звыш 8 дзес.			
	1917	1924	1925	1926	1917	1924	1925	1926	1917	1924	1925	1926	1917	1924	1925	1926	1917	1924	1925	1926
% гаспадарак кожнай групы к ітогу	0,8	2,1	1,5	1,1	22,9	32,8	27,1	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	5,1	2,0	2,4	2,5
% рабочага быдла кожнай групы к ітогу	3,0	0,5	0,3	0,2	12,9	21,7	15,7	14,[illegible]	[illegible]	67,0	70,3	70,5	11,2	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Табліца паказвае, што ў першых дзьвюх групах беспасеўнай і з пасевам да дзьвюх дзесяцін праходзіць у апошнія гады тэндэнцыя скарачэньня процанту рабочай жывелы, але-ж разам з гэтым і лік гэтых гаспадарак (асабліва беспасеуных) скарачаецца і пераходзіць у вышэйшую групу. У зьвязку з землянадзяленьнем, якое зараз у БССР праводзіцца, на месца гаспадарак перайшоўшых у вышэйшую групу, уваходзяць гаспадары, якія толькі што атрымалі зямлю і ня мелі магчымасьці абзавесьціся працоунай жывелай. Але і тут неабходна крэдытная дапамога, асабліва тым гаспадаркам, якія атрымалі зямлю ня менш як па мінімальнай норме ў парадку землянадзяленьня. Наогул-жа, абсалютна большая частка (91,5 проц.) усей працоўнай жывёлы сканцэнтравана ў групах бедняцкіх і сярэдняцкіх. Такім чынам, пашырэньне накапленьняў у сельскай гаспадарцы у нап амку працоўнай жывёлы праходзіць таксама ў сваей абсалютнай большасьці ў групах біднацкасераднядкіх гаспадарак.

Як адбываецца машынізацыя сялянскіх гаспадарак

Як праходзіць забесьпячэньне некаторымі галоўнымі машынамі і прыладамі сельскае гаспадаркі, паказваюць наступныя данныя

Забясьпека мёртвым інвэнтаром:

Пасеўныя групы	Гады	На 100 гаспадарак прыходзіцца: Плугоў	Бароны зялезн.	Сеялак	Жняярак і касіл.	Малацілак
Бяз розьніцы	1917	88,88	3,38	0,68	9,11	7,01
	1924	82,82	2,02	0,72	5,01	4,26
	1925	87,93	3,08	0,11	6,67	4,86
	1926	90,87	4,83	0,85	7,39	5,35

Па цэламу шэрагу такіх машын, як плугі, жалезныя бароны, сеялкі мы маем большую забясьпеку, чым ў 1917 годзе. Падругое, па ўсіх наогул машынах і прыладах праходзіць кожны год пашырэньне ужываньня іх у сельскай гаспадарцы. Шырокім тэмпэм з году ў год праходзіць павялічэньне карыстаньня складанымі машынамі. Вёска пачала мэханізавацца, што выклікаецца пачаўшайся хуткай інтэнсыфікацыяй сельскай гаспадаркі. Рэарганізацыя сельскай гаспадаркі патрабуе лепшых машын і прыладау і ў зьвязку з агульным узростам сельскай гаспадаркі і ў зьвязку з пашырэньнем тэмпу яе рэарганізацыі, з кожным годам машынізацыя сельскай гаспадаркі будзе пашырацца.

З якім тэмпам праходзіць забясьпека машынамі і прыладамі паасобных сацыяльных груп, відаць з наступнага

Забясьпека мёртвым інвэнтаром:

Пасеўныя групы	Гады	На 100 гаспадарак прыходзіцца: Плугоў	Барон зялезн.	Сеялак	Жнеек і касіл.	Малацілак
Без пасеву	1917	7,70	0,27	—	0,14	0,55
	1924	17,80	0,99	—	0,50	
	1925	12,18	10,00	—		0,13
	1926	9,93	19,87	—	1,66	0,22

Пасеўныя групы	Гады	На 100 гаспадарак прыходзіцца				
		Плугоў	Барон зялезн.	Сеялак	Жнеек і касіл.	Малацілак
З пасев. да 2 дес.	1917	57,80	0,30	—	—	0,48
	1924	61,80	0,56	0,03		0,17
	1925	61,50	[illegible]	—	0,01	0,17
	1926	64,90	1.28	—	0,02	0,71
От 2,1—6 даес.	1917	[illegible]	2,58	0,02	0,10	5,61
	1924	92,4	1,72	0,03	0,14	4,0
	1925	95.8	2.50	0,05	0.23	3,88
	1926	[illegible]	3.85	0,01	0,21	4.63
Ад 6—8 даес.	1917	135. 5	9.63	—	1.23	20,69
	1924	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	1925	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	1926	117,97	14,14	0,18	2,76	20,72
Звыш 8 дес.	1917	199.70	24,11	1,02	14.22	44,42
	1924	155,00	28,50	1,94	16,10	49,30
	1925	[illegible]	29.30	2,93	18,75	48,10
	1926	[illegible]	49.40	2,70	17.77	42.10

Беспасеўная і дробна-пасеўная групы даюць агульнае пашырэньне машын і прылад за выключэньнем плугоў, на што беспасеўная група паказвае тэндэнцыю скарачэньня, што таксама магчыма тлумачыць агульным лікам скарачэньня гэтых гаспадарках. Тэмп росту ўсіх машын ў сярэдняй пасеўная групе значны. Праходзіць узрост карыстаньня машынамі ў заможных (кулацкіх) гаспадарках, і асабліва пашыраецца лік такіх складаных машын, як касілкі, жняяркі, малатарні, у чым буйныя гаспадаркі перасягнулі 1917 г. Аднак, лік машын на гаспадарку, асабліва складаных машын, калі не прымаць пад увагу зямельную плошчу, яшчэ сам па сабе нічога не гаворыць. Паглядзім загэтым на тое, якая забясьпека машынамі ў розных сацыяльных груп іх маецца на пасеўную плошчу, што магчыма бачыць з наступнай табліцы

Забясьпека пасеўнай плошчы сялянскіх гаспадарак арудзьдзямі вытворчасьці

(На 100 даес. пасеву па групам):

	З пас. да 2 дз				Ад 2—6 дз.				Ад 6—8 дз.				Звыш 8 дз.			
	1917	1924	1925	1926	1917	1924	1925	1926	1917	1924	1925	1926	1917	1924	1925	1926
Плугоў	32.8	41.0	40.0	41.0	27.5	26.1	26.5	[illegible]	[illegible]	16.3	17.6	17.0	16.0	13,7	14.1	15,6
Барон зялезных	0.22	0.37	0.38	0,86	0,71	0.49	0,69	1.07	1.39	0.93	1,51	2,04	1.93	2,51	2,64	4.86
Малацілак	0.35	0,31	0.11	0.48	1,54	1.14	0,07	1,99	2.98	2,99	3,73	3,00	3,55	4,34	4.35	4,14

З гэтых толькі што памянёных даных відаць, што дробныя гаспадаркі на пасеўную плошчу забясьпечаны, напрыклад, плугамі больш, чым сярэднія і буйныя гаспадаркі. У адносінах складаных машын забясьпека іх меншая. Але і тут неабходна адзначыць адзін усім вядомы

факт, што трымаць у індывідуальным карыстаньні дробнаму гаспадару, скажам, малатарню зьяўляецца зусім не рэнтабельным. Акрамя таго, буйныя машыны дарагія і дробнаму гаспадару, калі купіць яе, дык трэба улажыць багата сродкаў, а пасьля гэтай машыне ня будзе чаго рабіць. Каб даць магчымасьць індывідуальным дробным сялянскім гаспадаркам карыстацца складанымі машынамі і прыладамі і каб гэтае карыстаньне для іх было рэнтабельным, неабходна іх уцягваць у кааперацыйныя аб'яднаньні па карыстаньню гэтымі машынамі. Пры гэтым таварыствы павінны аб'ядноўваць такую лік беднацка-серадняцкіх гаспадарак, каб колькасьць іх зямельнай і сельска-гаспадарчай плошчы адпавядала вытворчасьці машыны. Толькі пры такіх умовах карыстаньне складанымі машынамі будзе рэнтабельным. Неабходна яшчэ прыняць пад увагу аграрнае беспрацоўе вёскі [illegible], дзякуючы чаму чым бяднейшае сялянства, з тым меншым тэмпам імкнецца да механізацыі сельскай гаспадаркі і такую працу, як напрыклад малацьбу, праводзіць у ручную, звычайным цэпам. Разам з гэтым значная частка сучасных беднацкіх і серадняцкіх гаспадарак атрымала зямлю ў часе рэвалюцыі і за такі кароткі час ня мела магчымасьці абзавясьціся буйнымі машынамі і прыладамі. Аднак, тэмп набыцьця гэтых машын з кожным годам хутка павялічваецца. Беднацкія і серадняцкія гаспадаркі таксама набываюць машыны ўжо досыць хуткім тэмпам. Зразумела, што каб павялічыць бядняцка-серадняцкія гаспадаркі, павялічыць тэмп іх рэканструкцыі, падняць на вышэйшую ступень тэхніку гэтых гаспадарак, дык трэба больш рашуча ўзмацняць на вёсцы кааперацыйнае карыстаньне буйнымі машынамі і прыладамі сярод бядняцкіх і серадняцкіх гаспадарак. Для гэтага і ўвесь крэдыт, як доўгатэрміновы, так і кароткатэрміновы выдаваць толькі бядняцка-серадняцкім гаспадаркам і ў першую чаргу тым, якія будуць кааперыравацца ў гэтым напрамку.

Арэнда зямлі мае правільны напрамак

Элемэнты дыфэрэнцыяцыі нашай вёскі па арэндзе зямлі маюць такі выгляд:

Здача зямлі ў арэнду:

Групы гаспадарак па пасеву	Гады	Які % гасп. здаюць зямлю ў арэнду [illegible] групе	Сярэдні разьмер здаваем. у арэнду вучастка	На 100 дзес. здаваем. у арэнду зямлі прыпадае: Раллі	Сенажаці	Іншых угодзьдзяў
Беспасеўныя	1925 1926	1,1 25,8	2,9 3,5	45,4 76,3	14,0 23,2	40,6 0,5
З пасев. да 2 дзес.	1925 1926	2,2 3,8	1,4 1,3	64,1 85,2	35,0 14,8	0,9 —
Ад 2 да 6-ці	1925 1926	0,9 1,1	1,0 1,1	65,4 77,0	34,6 23,0	— —
Ад 6 да 8-мі	1925 1926	0,6 0,5	1,7 1,9	100 100	— —	— —
Звыш 8 дзес.	1925 1926	0,8 0,8	1,0 1,4	47,9 27,3	52,1 72,7	— —
Без разьлічча	1925 1926	1,5 2,1	1,4 1,6	59,9 79,7	28,3 20,1	11,8 0,2

Процант гаспадарак, якія здаюць зямлю ў арэнду, пакуль што нязначны у 1925 г. (1,3 проц.), а ў 1926 г. павялічваецца (2,1 проц.) Тэндэнцыя да пашырэньня арэнды, безумоўна ёсьць. Галоўнымі здатчыкамі зьяўляюцца гаспадаркі беспасеўныя і дробна-пасеўныя. Беспасеўныя гаспадаркі здаюць самымі вялікімі кавалкамі. У серадняцкіх і заможных гаспадарках процант здаючых зямлю амаль што аднолькавы і зьяўляецца зусім нязначным да агульнага ліку гаспадарак. Гэтыя групы цалкам сваю зямлю апрацоўваюць. Ёсьць тэндэнцыя да пашырэньня здачы ў арэнду пахаці ў беспасеўных і малапасеўных групах. Галоўная прычына гэтага заключаецца ў тым, што цяпер у Беларусі шпаркім тэмпам праходзіць землеўпарадкаваньне, дапаўняючы беззямельных і малазямельных гаспадарак зямлёй да мінімальнай норме. Так, напрыклад, з 1925 па 1927 г. зямлёю надзелена 25 0[illegible] двароў. Само сабой зразумела, што адразу ўсе гэтыя сяляне бедняки, атрымаўшы зямлю, не мелі магчымасьці так хутка абзавесьціся гаспадаркай і некаторыя з іх прымушаны былі здаваць зямлю ў арэнду. З гэтага трэба зрабіць такі вывад, што неабходна пашырыць крэдытную дапамогу земляўпарадкаваным гаспадаркам, каб дзяржава не толькі давала зямлю, а разам з гэтым давала ў парадку крэдыту сродкі для абсталяваньня гаспадаркі.

Ёсьць і яшчэ адзін фактар, дзякуючы якому ў нас на Беларусі здача зямлі ў арэнду будзе пашырацца. Такім фактарам зьяўляецца перасяленьне. Лік перасяленцаў з кожным годам павялічваецца. Згодна нашаму зямельнаму кодэксу кожны перасяленец мае права здаць надзел свайго працоўнага карыстаньня ў арэнду да 3-х гадоў. Пашырэньне арэнды зямлі за кошт перасяленчых раёнаў будзе праходзіць механічна, на колькі нашы мерапрыемствы па перасяленьню з кожным годам будуць пашырацца. Сучаснае галоўнае аб чым мы пры праводзеньні нашай палітыкі павінны клапаціцца, дык гэта аб тым, каб зямля перасяленцаў пападала ў карыстаньне бядняцкага сялянства. Да гэтага часу перасяленец меў права здаваць зямлю ў арэнду таму, хто больш дасьць яму арэнды. Цяпер трэба будзе выдаць такія правілы, на падставе якіх зямельныя установы на месцах рэгулявалі-б гэта пытаньне. Разам з гэтым, памойму, прыйдзецца арганізаваць спецыяльны фонд для бядняцкіх гаспадарак, з дапамогай якога яны мелі-б магчымасьць усю зямлю перасяленцаў атрымоўваць у арэнду, якая пасьля аўтаматычна пяройдзе ў іх працоўнае карыстаньне.

Цяпер нас павінна цікавіць пытаньне, якім сацыяльным праслойкам пападае зямля, якая здаецца ў арэнду: бядняку, серадняку ці кулаку. Мо' кулацтва, карыстаючыся правам арэнды зямлі, ужо пачала канцэнтраваць зямлю ў сваіх руках дадаткова да той зямлі, якая знаходзіцца ў яе працоўным карыстаньні? Мо' кулацкія гаспадаркі пачалі праз арэнду перабудоўваць свае гаспадаркі на буржуазна-капіталістычны лад? Адказ на гэта запытаньне дае наступная табліца: (Гл. табліцу на стр. 24)

Як бачым, арандуюць зямлю галоўным чынам гаспадаркі бядняцка-серадняцкія; яны складаюць звыш 90 проц. ад усяго ліку гаспадарак займаючыхся арэндай зямлі і каля 93 проц. ад усёй зямлі здаваемай у арэнду. Пры наяўнасьці беззямельля і малазямельля зразумела тэндэнцыя з боку беднякоў і серадняков арандаваць зямлю, бо свайго надзелу не хапае. Арэнда, такім чынам, праходзіць у адпаведнасьці з прынцыпам працоўнай арэнды, якая прадугледжваецца нашым зямельным правам. Ніякай страшнай пагрозы таго, што кулацтва захоплівае і канцэнтруе арандуемую зямлю ў сваіх руках, няма. Таксама, калі паглядзім, як праходзіць

Прадоўная арэнда зямлі

Групы гаспадарак па пасеву	Гады	Лік абсьледав. гаспадарак	[illegible]	[illegible]
1. З пасев. да 2 дзес	1925 1926	2858 2731	25,7 22,3	17,1 17,5
2. З пасев. 2—6 дзес.	1925 1926	6641 7033	70,6 70,4	69,1 65,7
3. Ад 6 да 8 дзес.	1925 1926	470 548	2,8 3,7	7,3 7,8
4. Звыш 8 дзес.	1925 1926	239 257	0,9 3,6	6,2 9,5
Без разьлічча	1925 1926	10208 10549	100 100	100 100

працэс найму рабочай жывёлы, інвэнтару паасобнымі сацыяльнымі групамі, дык і з гэтага боку нельга заувважыць шырокіх капіталістычных узаемаадносін на вёсцы. Лічбы паказваюць наступнае—

Наём рабочай скаціны і інвэнтару:

Групы гаспадарак па пасеву	Гады	% гасп. у кожнай групе наймаючых: Рабочая скаціна	Рабочая скаціна і плугі	Малатілкі	Веялкі
Без пасеву	1925 1926	— —	— —	— —	— —
З пас. да 2 дзес.	1925 1926	5,2 0,9	4,1 1,9	— 3,4	— 2,2
Ад 2-6 дзес.	1925 1926	1,0 0,7	0,9 0,4	— 10,7	— 4,2
Ад 6—8 дзес.	1925 1926	— 2,2	— —	— 12,4	— 2,4
Звыш 8 дзес.	1925 1926	— 2,3	— —	— 9,3	— 1,9

У дробна-пасеўных гаспадарках назіраецца наём рабочай жывёлы і дробнага мертвага інвэнтару (плугі), а таксама буйных машын малатарняў, веялак. Тлумачыць такое зьявішча неабходна тым, што гэта новыя гаспадаркі якія пакуль што яшчэ не абсталяваліся. Наём рабочай жывёлы мае месца і у больш заможных групах; гэты наём практыкуецца ў крытычныя пэрыяды ў сельскай гаспадарцы (у момант прыборкі ураджаю). Асабліва шырока практыкуецца наем складаных машын малатарань, веялак). Гэты матар'ял таксама кажа аб тым, што ў зьвязку з інтэнсыфікацыяй сельскай гаспадаркі пачынае пашырацца запатрабаваньне на складаныя машыны і прылады, якое магчыма будзе здаволіць толькі

пры ўмовах, што карыстаньне такімі машынамі пойдзе на коопэрацыйных падставах. Пагледзім цяпер, як праходзіць наём працоўнай сілы у сялянскіх гаспадарках і якія сацыяльныя групы карыстаюцца гэтым наймам. З матар'ялаў дынамічных досьледаў у гэтых адносінах мы маем такі малюнак:

Гады	% гаспадарак, карыстаючыхся наёмн. працай		
	Тэрм. наймам	Падзённым наймам	Зьдзельным
1925	4,3	4,1	
1926	4,4	14,3	2,1

Нягледзячы-жа процант гаспадарак, якія карыстаюцца пастаянным наймам батракоў, зьяўляецца невялікім і па гадох зьяўляецца стабільным (1925 4,3 проц., 1926 4,4 проц.) Значны рост назіраецца толькі па найму падзёншчыкаў, у 1925 г гаспадарак, наймаючых падзёншчыкаў, было **4,4 проц., а ў 1926 г.—14,3 проц.**

Падагульваючы вынікі працэсу расслаеньня ў беларускай вёсцы на падставе дынамічнага досьледу, мы з упэўненасьцю павінны сказаць, што пры агульным узросьце сельскай гаспадаркі, шырокае ўзмацненьне пачалося беднядка-серадняцкіх гаспадарак, пры нявысокім пашырэньні **ўдзельнай вагі кулака.**

Яскравымі паказчыкамі ўзросту бядняцкіх гаспадарак зьяўляюцца рашучае скарачэньне групы беспасеўных, бескароўных, бясконных гаспадарак і пераход дробна-зямельных гаспадарак (па пасеву, каровам, коням) у вышэйшыя серадняцкія групы. Далей тэмп індустрыялізацыі бядняцка-серадняцкіх гаспадарак па адзнакам развіцьця тэхнічных культур (льну, канаплі, бульбы, пасеву кармавых траў праходзіць надзвычайна хутка. Па хуткасьці гэты тэмп нават абганяе заможныя гаспадаркі. Здача зямлі ў арэнду практыкуецца з боку бяднейшых сялян (землянадзяленцаў, а таксама іншых гаспадарак, якія перасяляюцца за межы БССР, аднак арандованая зямля ў абсалютнай сваёй большасьці канцэнтруецца ў бядняцка-серадняцкіх групах і якой небудзь небясьпечнай канцэнтрацыі зямлі у кулака, як аб гэтым крычаць апазыцыянэры, не назіраецца. Значна пашырылася забесьпячэньне сельскай гаспадаркі машынамі і прыладамі і шырокае ўжываньне гэтых машын і прыладаў разгарнулася ў бядняцка-серадняцкіх гаспадарках. Відавочна расьце у беднякоў і серадняков імкненьне да складаных машын што тлумачыцца працэсам інтэнсыфікацыі гэтых гаспадарак і перад усімі установамі стаіць задача больш шырока каапэрыраваць бедняка і серадняка вакол гэтых буйных машын і гэтым самым машынізаваць больш бядняцка-серадняцкія гаспадаркі. Разам з гэтым неабходна больш зьвярнуць увагі на наём батракоў і падзёншчыкаў у сельскай гаспадарцы з тым, каб і гэты працэс паставіць **у належныя рамкі нашай палітыкі на вёсцы.**

Такім чынам аналіз працэсу дыфэрэнцыяцыі дае магчымасьць зрабіць вывад, што як зямельная, так і эканамічная палітыка на вёсцы, праводзімая нашай партыяй і Савецкай уладай зьяўляецца правільнай. Не наглядаецца росту кулацтва з адначасовым працэсам далейшай пралетарызацыі бяднейшых гаспадарак, а йдзе эканамічны ўзрост бядняцкіх і серадняцкіх гаспадарак. Серадняк расьце ня толькі па колькасьці гаспадарак, але адначасова расьце яго удзельная вага як ва ўсей сельскай гаспадарцы, так і у таварнай частцы сельска-гаспадарчай прадукцыі.

М. Карклин

Основные замечания к пятилетнему перспективному плану развития Народного Хозяйства БССР (1927-28 г.—1931-32 г.)

Даже при самом поверхностном ознакомлении с имеющимися данными, изложенными в пятилетнем перспективном плане развития народного хозяйства по любой отрасли народного хозяйства Белоруссии, мы видим вполне отчетливо огромное достижение, полученное благодаря проводимой работе по плановому регулированию народного хозяйства, как в области организации труда, повышения благосостояния населения, развития промышленного строительства, улучшения сельского хозяйства и усиления элементов социалистического строительства, так и в отношении повышения этим обороноспособности страны.

Целью пятилетнего перспективного плана является определение тех организационно-технических, финансовых и политических мероприятий, которые должны быть применены, чтобы через определенный промежуток времени достигнуть такого уровня экономического и культурного развития, чтобы полнее удовлетворить предложение и запрос все растущих новых культурных сил страны и новые массовые потребности.

Для этого необходимо было раньше всего построить модель народного хозяйства, отображение того, что мы хотим иметь через 5 лет, в котором все отдельные стороны народного хозяйства были бы увязаны между собой, а также иметь вполне ясную картину и того, что существует сейчас в тех динамических процессах развития нашего хозяйства, которые выявились в дореволюционное время и после Октября, чтобы выяснить, какие из этих процессов надо затормозить и какие надо стимулировать и ускорять.

Особая трудность составления перспективного плана заключается, во-первых, в том, что состояние наших знаний, особенно статистики, не дает возможности иметь полную и четкую картину всех процессов, происходивших до настоящего времени в народнохозяйственном организме Белоруссии. Благодаря этому такие вопросы, как баланс труда, дифференциация деревни и кустарная промышленность в своих расчетах имеют много условностей. Еще большая трудность заключается в невозможности детально выявить, какие именно последствия будет иметь та или иная мера в нашем народном хозяйстве, принимая во внимание, что 84 проц. населения Белоруссии состоит из крестьян, занятых в сельском хозяйстве, где пока еще имеет место в значительном размере предвидение (прогноз), чем точное предуказание, несмотря на то, что влияние государственного регулирования все больше и больше за отчетные годы усиливалось, успешно ставя кулацкие стихийные стремления в допустимые рамки и положительно влияя на плановое развитие сельского хозяйства.

Ввиду этих соображений, а также и зависимости от целого комплекса обстоятельств, в том числе и международного положения Союза, разработанные перспективы следует считать только ориентировочными, вернее только материалами, и первой попыткой создать стройную цельную картину того, что мы хотим достигнуть через 5 лет, и что по мнению и состоянию наших знаний в настоящее время является осуществимым при выполнении всех указанных мероприятий, конечно, если за это время не вспыхнет какое-либо стихийное народное бедствие или война.

Основные целевые задачи, которые были поставлены при составлении настоящего перспективного плана, были: 1) смягчение аграрного перенаселения БССР и изжития молодой безработицы, 2) улучшение экономического и культурного уровня населения, 3) усиление социалистических элементов народного хозяйства.

К разрешению этих задач, перспективный план идет путем: 1) индустриализации БССР, 2) интенсификации сельского хозяйства и увеличения трудоемкости его, 3) увеличением обобществленного сектора народного хозяйства Белоруссии.

Особые условия Белоруссии и ее экономики, характер ее почвы, географическое положение и историческое прошлое заставляют в некоторых случаях по иному разрешать эти задачи, а не так как они фактически ставятся перед всем Союзом, правильнее говоря отдельными частями Советского Союза. В пятилетнем перспективном плане пока еще не удается разрешить всех указанных проблем, а только приступить к их разрешению.

Аграрное перенаселение в Белоруссии является наследием царского режима; это же аграрное перенаселение вызвало и то обстоятельство, что крестьянство десятками тысяч вынуждено было переселяться в разные районы России (в том числе и в Сибирь) и в Америку; значительная часть населения должна была уходить на отхожие промыслы, на Украину и т. д.

Перспективным планом предусматривается ослабление аграрного перенаселения, с одной стороны, интенсификацией и индустриализацией сельского хозяйства, а с другой переселением из БССР до 380 тысяч человек. Эти меры снижают % перенаселения с 18,3% до 12,8% при одновременном увеличении сельского населения на 3,1%. Таким образом, очевиден вопрос, что аграрная перенаселенность будет еще иметь место и во второй пятилетке. Это обстоятельство, таким образом, требует все время неустанной работы по выявлению дополнительных возможностей уменьшения и ослабления аграрной перенаселенности страны.

По намеченному темпу *индустриализации БССР*, удельный вес валовой продукции всей промышленности по отношению ко всей валовой продукции народного хозяйства (промышленность, сельское хозяйство с рыболовством и охотой и лесное хозяйство) подымается от 18,8% в 25-26 году до 26,3% в 1931-32 г. Количество производственных рабочих (среднее число за год) увеличивается с 35 тыс. в 25-26 г. до 55 тыс. челов. в 31-32 г., а если считать всех лиц, занятых в промышленности, включая кустарей и весь наемный персонал, — с 105 тыс. в 25-26 г. до 136 тыс. в 31-32 г. Но эти достижения были бы гораздо выше, если бы возможно было предъявить уже сейчас еще больше экономических и технических требований к нашей промышленности. Если по всему Советскому Союзу приходится теперь расплачиваться за то недостаточное развитие капитализма, т. е. капиталистической техники в дореволюцион-

ной России, то в БССР эта расплата особенно тяжело ложится на этот перспективный план развития. Отсюда нашим лозунгом является в этой пятилетке все возможные средства и все силы на усиленное капитальное промышленное строительство. В этой важной и главнейшей работе громадное место должна занять наша техническая *рационализация строительства*. При должной напряженности можно в сильных размерах уменьшить—удешевить теперешнюю стоимость не только до намеченных размеров 25 проц., но и ниже. По пятилетнему Союзному плану намечено снижение на целых 30 проц. и строительного индекса, что по отправленному варианту может удешевить стоимость около 4 миллиардов руб. Эта сумма громадная и она стоит того, чтобы все внимание было на это сосредоточено.

Безработица в Белоруссии питается уходом в города части крестьянского населения, не находящей себе применения в сельском хозяйстве; сильно обедневшим населением местечек, которые до сих пор были заняты мелкой торговлей и другими нетрудовыми профессиями, потерявшие теперь всякую экономическую почву; оседающими в Белоруссии демобилизованными красноармейцами беженцами и, наконец, подрастающей молодежью.

Исчисленный по перспективному плану прирост городского населения в возрасте от 15 до 59 лет за пятилетие составит 66 тыс человек, при имеющемся уже сейчас количестве безработных около 50 тыс. чел.; считая, что из вновь прибываемого населения трудоспособным следует дать работу 75 проц., считая, что остальные будут заняты домашним хозяйством, таким образом, получится, что число безработных в городах будет несколько увеличиваться, не считая невидимой безработицы, как в местечках, так и в селах.

Таким образом, если даже 75 проц. всего прироста лиц наемного труда во всех областях, а также занятых в кустарно-ремесленной промышленности отнести за счет городских безработных —все же общая цифра пока мало изменится. Правда, в этих расчетах пока не учитывается тот факт, что с постепенным переводом рабочего дня на заводах и фабриках на 7 часов и с переводом отдельных отраслей на 3-сменную—определенное количество новых рабочих рук дополнительно будут втянуты в орбиту труда. Но как бы то ни было все-таки из этого вытекает, что в течение пятилетия вопрос о ликвидации безработицы не может быть разрешен. Этот вопрос будет разрешен лишь в течение последующих лет, когда темп прироста трудоспособного населения станет несколько уменьшаться по сравнению с общим приростом населения, как и все растущая промышленность все больше будет представлять собою возрастающий рынок для наиболее трудоемких культур сельского хозяйства, которое, в свою очередь, должно еще больше повышать его интенсивность, товарность и доходность, и в то же время частью поглощать лишние резервы деревенской рабочей силы.

По перспективному плану намечается с 1927-28 по 1931-32 г. увеличение валовой продукции в довоенных рублях по *сельскому хозяйству* на душу населения на 20,8%, а прирост товарной массы сельского хозяйства на 1 душу сельского населения на 45,9%. Это требование возможно было выставить лишь при том условии, что белорусское крестьянство успело значительно познакомиться с интенсивными формами обработки земли. Отсюда и ставка на более трудоемкие культуры сельского хозяйства, которая должна быстро повышать интенсивность, товарность и доходность с одновременным увеличением поглощения излишней неиспользованной рабочей силы.

Принимая во внимание рост доходов сельского хозяйства и что снижение розничных цен на промтовары намечается по СССР, примерно,

на 24,5%, а сельско-хозяйственных товаров на БССР на 7—8% и общее значение промтоваров в бюджете сельского населения, надо считать, *что благосостояние сельского населения* должно увеличиться приблизительно на 36,9%. Принимая тоже во внимание снижение розничных цен, мы дальше получим, что *реальный денежный доход* в отношении производственных рабочих увеличится почти на 49%. Но эти расчеты могут и должны еще увеличиться с усилением работы по поднятию производительности труда, рационализации производственных процессов—на новой технической и энергетической базе, что дает возможность поставить задачу перехода к сокращению рабочего времени и введению больше смен и этим еще больше, еще полнее использовать наличные средства производства. А используя полностью наши средства производства, мы повысим промышленную продукцию, смягчим и изживем товарный недостаток по некоторым отраслям и еще больше повысим уровень благосостояния трудящихся масс как города, так и деревни.

Весьма остро обстоит сейчас *вопрос жилищный*. Перспективным планом предусматривается некоторое улучшение жилищных условий: увеличивается к концу пятилетия жилая площадь на 1 душу окружного городского населения на 4%, особенно для рабочих, так как главное внимание обращается на жилстроительство для рабочих. И несмотря на это придется еще значительно напречь внимание на жилищный вопрос и мобилизовать все возможные средства, чтобы вырваться из того трудного положения, в котором все еще будет находиться жилищное строительство и, вообще, проблема восстановления и улучшения городского хозяйства.

Развитие производительных сил в Белоруссии сопровождается ростом *обобществленного сектора* народного хозяйства и одновременным падением частного сектора. Так в цензовой промышленности удельный вес частного сектора падает с 2% в 1926-27 г. до 0,7% в 1931-32 г. Точно также интенсивно растет обобществление в сельском хозяйстве, с одной стороны, благодаря росту значения совхозов и колхозов, а с другой благодаря кооперированию крестьянского населения в разные сельско-хозяйственные товарищества и кооперирования вообще. Об'ем кооперирования крестьянских хозяйств в конце пятилетки будет на 70%.

На меры кооперирования и вовлечения обобществленных средств все еще придется обращать большое внимание и ряд расчетов строить на усиление темпа развития обобществленных моментов в сельском хозяйстве. Наша кооперация все большее и большее место будет занимать не только в об'единении и мобилизации мелких производителей для осуществления социалистических задач, но явится в большом размере и защитником интересов тех же мелких производителей от всяких возможных случайностей и даже злоупотреблений со стороны крупных заготовителей.

В социально-культурной области намечается по плану ряд весьма крупных затрат, направленных на еще большее поднятие культурного уровня всех национальностей БССР, на ликвидацию неграмотности, на введение всеобщего обучения, усиления технического образования и т. п. Правда, некоторые задачи в текущем пятилетии полностью не разрешаются, но мы приближаемся к разрешению их, напр.,—охватывая в трудовых школах к концу пятилетия свыше 92% всего детского населения Республики (возраст до 8-11 лет) мы сумеем приурочить введение всеобязательного обучения детей к 32-33 году, а уменьшение неграмотности в 31-32 году предвидится на 35%; при этом надо ска-

зать, что такие вопросы, как рационализация и нормализация социально-культурных расходов потребуют значительного внимания и на будущее время.

Мы хорошо должны знать все трудности стоящие у нас на пути и вполне ясно представлять те диспропорции в нашем хозяйстве, которые необходимо устранить. А за последние имеют место, так как ряд диспропорций в нашем народном хозяйстве пока еще не изжиты.

Несмотря на это, поставленные перспективным планом *задачи* могут быть осуществлены в течение 5 лет, если только разные политические условия, в том числе 1 или 2 неурожая не заставят отсрочить кое какие мероприятия на более длительный срок, и то, что намечено выполнить в 5 лет, будет сделано в 6 лет и позже. И, наоборот, при более удачных условиях ряд работ мы сможем провести в более короткий срок.

В то же время необходимо еще раз подчеркнуть, что разрешение ряда весьма крупных и важных проблем, мы в течение этого пятилетия не достигнем. Вопрос о безработице и связанном с ним аграрном перенаселении и так называемая проблема местечек, жилищный кризис, введение всеобщего обучения и т. д. найдут свое разрешение только в будущей пятилетке или в генеральном плане развития народного хозяйства.

Таким образом, мы видим, что стоящие перед нами задачи не малы и не просты, а чрезвычайно велики и многообразны. Мы пока еще очень мало имеем необходимого опыта для такого громадного дела — социалистического строительства, где социально-классовые моменты должны занять подобающее место, где руководство рабочего класса не должно ослабеть, а усиливаться, где отношение между городом и деревней не должно ухудшится, а укрепляться в лице рабочего класса и крестьянства. Когда фактически *плановое хозяйственное руководство* не понимается лишь как осуществление лучших методов, планирования и организации роста плановых органов, а когда последовательно, неустанно мы завоевываем одну хозяйственную позицию за другой, завоевываем и все более вытесняем частно-капиталистические элементы как из промышленности, торговли, так и из сельского хозяйства, когда на многих новых фронтах мы достигаем почти полной государственной монополии (хлебозаготовки, заготовки сырья и т. д.), тогда индивидуальные договора с отдельными хозяевами (опыт со льном и др.) перейдут к коллективной контрактации нужных культур через кооперативы, коммуны, артели и т-ва. Но все трудности не должны нас пугать, а заставить еще больше углубиться в наше строительство.

Опыт работы наших плановых органов над конъюнктурными наблюдениями, над производственными планами и над контрольными цифрами показывают, что, лишь углубляя работу, внимательно выслушивая все замечания, чутко прислушиваясь к директивам Коммунистической Партии, привлекая все большее количество работников индивидуально и коллективно — нам удастся составленную пятилетку ориентировку без особенных затруднений пополнять и уточнять.

Таким образом, несмотря на все условности, к которым приходится прибегать говоря о пятилетнем перспективном плане хозяйственного развития, все-таки она *дает возможность сделать соответствующие выводы, как должно быть направлено наше народно хозяйственное развитие*, а также дает и довольно *ясную линию для осуществления социалистического строительства.*

Арапучык

Чарговыя задачы ў працы Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі БССР

Роля Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі ў справе арганізацыі незаможных пластоў вёскі і стварэньня савецкай вясковай грамадзкасьці становіцца з кожным годам больш значнай і яскравай. У Сялянскія Таварыствы Узаемадапамогі ўцягнуты 54% агульнай колькасьці насельніцтва БССР, маючага права выбару ў Саветы. Кіруючы склад Камітэтаў Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі па сацыяльнаму становішчу характарызуецца наступнымі данымі: беднякоў 69%, сераднякоў 24%, заможных 1%, рабочых 2% і служачых 4%; па роду — мужчын 95%, жанчын 5%; па партыйнасьці: членаў КП(б)Б 5%, ЛКСМ 9%, беспартыйных 86%.

Матар'яльнае становішча Камітэтаў Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі з кожным годам узмацняецца, што відаць з наступнага малюнку: на 1-X-25 г. мелася фонду 156.636 пудоў збожжа, 19[illegible].132 р. грашыма, а на 1-IV-27 г. ёсьць 366.281 пуд збожжа і 232.698 р. грашыма, што дае павялічаньне збожжам на 130% і грашыма на 145%. Каапэраваньне: на 1-X-25 г. каапэравана было 9.704 бядняцкіх гаспадарак, а на 1-IV-27 г. — 12.537 бядняцкіх гаспадарак, што дае павялічэньне на 30%. Прадпрыемстваў, падсобных сельскай гаспадарцы (якія працуюць у напрамку абслугоўваньня, падняцьця і дапамогі бядняцкім гаспадаркам) мелася на 1-X-25 г. 171, а на 1-X-26 г. 343, што дае павялічэньне на 100%. Пракатных пунктаў на 1-X-25 г. мелася 13, а на 1-IV-27 г. ёсьць 315, (якія маюць 1.889 сельска-гаспадарчых машын), што дае павялічэньне на 302 пракатныя пункты. Аказана матар'яльнай дапамогі бядняцкім гаспадаркам, сем'ям чырвонаармейцаў, удовам, сіротам і інвалідам на 1-X-26 г. 49.663 гаспадаркам выдадзена зваротнай дапамогі збожжам 168.468 п. і грашыма 20.670 рублёў, беззваротнай збожжам 24.659 п. і грашыма 10.449 руб. На 1-X-27 г. аказана дапамогі 118.230 гаспадаркам: зваротнай, — збожжам 390.993 п. і грашыма 61.159 р. і беззваротнай — 4.168 гаспадаркам збожжам 2.883 п. і грашыма 13.339 рублёў. Аказана дапамога працай 18.082 гаспадаркам. Усяго аказана дапамога 140.480 гаспадаркам, — збожжам 393.876 п. і грашыма 65.327 р.

Усе гэтыя лічбы паказваюць, што ў падняцьці сельскай гаспадаркі шляхам машынізацыі калектыўнага карыстаньня машынамі, стварэньня насенных фондаў, і ў справе ўмацаваньня саюзу бедняка з серадняком, Сялянскія Таварыствы Узаемадапамогі пакліканы адыграць вялікую ролю ў жыцьці вёскі. Гэта паказвае і нядаўна праведзены конкурс на лепшы Сельскі Камітэт Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі. Але, каб гэта праца пашыралася патрэбна ўсебаковая дапамога з боку партыйных, камсамольскіх арганізацый, дзяржаўных органаў і шырокай савецкай грамадзкасьці.

Галоуныя задачы у далейшай працы Камітэтаў Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі вызначаны пастановай Прэзыдыуму ЦВК БССР па дакладу аб працы КСТУ і 3-га Пленуму Цэнтральнага Камітэту Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі.

Задачы гэтыя наступныя:

Прыняцьце Камітэтамі Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі актыўнага удзелу у працы сельсаветау і яго камісій, напрыклад: па перавыбарам Саветаў, вучотна-падатковай,— па абмежаваньню лясоў мясцовага значэньня, яго ахове і разьмеркаваньні, пры прадстаўленьні ільгот па землеўпарадкаваньню, перасяленьню, пры выдачы прэмій за палепшанае вядзеньне сельскай гаспадаркі, пры выдачы ільготнага доўгатэрміновага крэдыту, накіраваньне сваёй дзейнасьці на арганізацыю незаможнага сялянства, з мэтай поунага скарыстаньня і большага атрыманьня вынікаў па указаным відам дапамогі. Сядзейнічаньне ў працы культурных устаноў вескі, па galіне ліквідацыі няпісьменнасьці распаўсюджваньне журналаў і газэт і арганізацыі культасьветных устаноў, клюбаў, хат-чытален і іншых.

Поунае уцягненьне у Камітэты Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі насельніцтва, якое да гэтага часу не уцягнута на падставе калектыўна-добраахвотнага сяброўства.

Большае уцягненьне у кіруючыя і рэвізыйныя органы Камітэтаў Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі, як сельскіх, так і раенных, жанчын актывістак, якія выявілі сябе на працы. Падабраньне больш працаздольнага кіруючага складу працаунікоў, як сельскіх так і раённых камітэтаў і рэвізыйных камісій з партыйцаў, камсамольцаў, батракоў, беднякоў, серадзякоў, дэмабілізаваных чырвонаармейцаў і тэй вясковай інтэлігэнцыі, якая зарэкамандавала сябе з лепшага боку на грамадзкай працы.

Увядзеньне ў працы Камітэтаў Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі плянавасьці, кашторыснасьці, рэгулярнай справаздачнасьці перад абіра целямі і вышэйстаячымі камітэтамі.

Справа спаганяньня сяброускіх узносаў і запазычанасьці да гэтага часу знаходзілася ў дрэнным становішчы. У мінулым 1925/26 гаспадарчым годзе было ўзыскана толькі 25% сяброускіх узносаў і 20% было зложана з беднякоў, такім чынам, асталася неузысканымі 55% сяброўскіх узносаў. КСТУ павінны зьвярнуць на гэту справу асаблівую ўвагу. У справе ўзысканьня запазычанасьці КСТУ павінны сачыць за своечасовым пагашэньнем іх і скарыстаньнем па простаму прызначэньню, напрыклад, —калі пазыка выдадзена на куплю каня каровы, насеньне, альбо сельска-гаспадарчых машын, дык трэба сачыць, каб выдадзеныя грошы пайшлі толькі на гэту мэту.

Разьвіцьцё вытворчых прадпрыемстваў шляхам пабудовы іх, павінна быць накіравана выключна на падняцьце і абслугоуваньне сельскай гаспадаркі, асабліва бядняцкай, як-та: пракатныя пункты, млыны, цагельныя заводы, сукнавалкі, крупарушкі, смалакурні і кузьні.

Маючыяся ў Камітэтах Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі зямельныя вучасткі неабходна апрацаваць культурна-паказальным, грамадзкім парадкам.

У часе правядзеньня пасеўных кампаній КСТУ павінны своечасова забясьпечваць незаможных сяброў таварыства насенным матар'ялам. Тым сябрам, якія ня маюць жывога і мёртвага інвэнтару, трэба арганізоўваць грамадзкую дапамогу, як пры пасеуных кампаніях, так і пры ўборцы ураджаю шляхам чырвоных нядзельнікау, талок шырока прыцягваючы да гэтай справы сяброу таварыства. КСТУ павінны пашырыць аказаньне матар'яльнай дапамогі гаспадаркам інвалідаў, іх сем'ям, сем'ям чырво-

чырвонаармейцаў і бедным удовам, а таксама бараніць прававыя інтарэсы беднейшых сяброў таварыства ў справе скарыстаньня імі поўнасьцю ільгот, прадстаўляемых урадам.

Камітэты павінны прыняць меры да большага кааперыраваньня беднаты, а таксама аддаць асаблівую ўвагу арганізацыі арцеляй, калектываў, і таварыстваў з батракоў і беднякоў і дабівацца для іх працы ад дзяржаўных, гаспадарчых, кааперацыйных і грамадзкіх устаноў і арганізацый.

Пастаўленыя перад КСТУ задачы могуць быць выкананы тады, калі ў працы КСТУ будуць дапамагаць партыйныя і камсамольскія арганізацыі, савецкія органы, кааперацыйныя і іншыя арганізацыі—з аднаго боку, а з другога калі ў надыходзячую перавыбарную кампанію будзе абраны больш працаздольны склад актыўных працаўнікоў сельскіх і раённых КСТУ і рэвізыйных камісій.

Задачы, пастаўленыя перад КСТУ, гэта ўзмоцніць сялянскую узаемадапамогу як з арганізацыйнага, так і з матар'яльна-гаспадарчага боку, і гэтым забясьпечыць больш пасьпяховае разьвіцьце сельскай гаспадаркі, асабліва бядняцкай. Умацненьне саюзу бедняка з серадняком, унясе больш у жыцьцё вёскі сацыялістычных элемэнтаў.

Адзначаныя задачы павінны быць асновай наказу сябрам Сялянскіх Таварыстваў Узаемадапамогі па справаздачным дакладам іх Камітэтаў, у часе перавыбарчай кампаніі, якая пачнецца з 1-га сьнежня г. г. і прадоўжыцца па 1-е студзеня 1928 г.

НА МЯСЦОХ

І. Мялешка

Організацыя цэхавых ячэек сябе апраўдала

(Фабрыка „Чырвоная Зорка“, мяст. Чашнікі)

Пры значным росьце фабрычнай ячэйкі ня было магчымасьці своечасова даць партыйныя абавязкі ўсім партыйцам, галоўным чынам ня было магчымасьці праверыць выкананьне гэтых абавязкаў, маючы на ўвазе, што ячэйка павінна была займацца пытаньнямі гаспадарчага, прафэсыянальнага і савецкага характару. Ячэйка задалася мэтай вывучэньня пытаньня аб магчымасьці організацыі цэхавых ячэек. У выніку вывучаньня гэтага пытаньня, выявілася, што організацыя 2-х цэхавых ячэек на нашай фабрыцы магчыма, мэтазгодна і неабходна. Райком таксама гэта мерапрыемства адобрыў і у траўні месяцы ўжо былі організаваны **мэханічная і вытворчая цэхавыя ячэйкі.**

У сучасны момант праведзены перавыбары Бюро цэхавых ячэек **і ўжо можна зрабіць вынікі аб іх працы.**

У часе перавыбараў бюро колектыву выдзеліла камісію для абсьледваньня працы цэхавых ячэек, былі заслуханы даклады цэхавых ячэек на бюро колектыву. Справаздачныя даклады ячэек прайшлі актыўна. У спрэчках па дакладам партыйцы адзначылі акрамя недахопаў і дасягненьні, што ячэйкі поўнасьцю перайшлі стадыю свайго організацыйнага афармленьня і падышлі да вырашэньня пытаньня свайго цэху. Указаньні цэхавыя ячэйкі ад бюро колектыву атрымлівалі у штодзённай таварыскай гутарцы, без усялякіх пісьмовых абежнікаў. Пры складаньні агульнага пляну працы бюро колектыву адначасова даваўся орыентыроўны плян галоўных пытаньняў, якія адносяцца да працы цэхавых ячэек. Цэхавая ячэйка брала у аснову сваіго пляну больш галоўныя пытаньні, прапанаваныя бюро колектыву, складала свой плян-каляндар, уключала туды па сваёй ініцыятыве дадатковыя пытаньні і потым свой плян-каляндар давала на зацьверджаньне Бюро колектыву.

Калі прыглядзецца да пытаньняў, якімі займаліся цэхавыя ячэйкі, то мы убачым наступнае: ужо на другім, пасьля організацыі ячэйкі, сходзе былі пастаўлены даклады аб партдысцыпліне, разьмеркаваньні абавязкаў сярод сяброў ячэйкі, заслуханьне дакладаў аб працы цэх. бюро вытворчых нарад (кіраўнікамі якіх зьяўляюцца комуністы), заслуханьне дакладаў комсамольскай цэхавай ячэйкі. За справаздачны пэрыод ячэйкі патрапілі заслухаць даклады амаль што ўсіх партыйцаў аб выкананьні партабавязкаў і гэтым самым прымусілі адсталых партыйцаў падцягнуцца у выкананьні сваіх партабавязкаў. На ячэйкавых сходах прапрацованы пытаньні аб уцягненьні ў партыю рабочых ад варштата і кваліфікаваных рабочых. На агульных сходах цэхавых ячэек ставіліся даклады аб удзеле партыйцаў у вытворчых нарадах. Цэхавыя ячэйкі ў летні час займаліся прапрацоўкай пытаньняў пастаноў XV парт-

конфэрэнцыі, пастанову сакавіковага Пленуму ЦК КП(б)Б і жніўеньскага Пленуму ЦК і ЦКК УсеКП(б) і—яшчэ шэрагу пытаньняў.

Падводзячы вынікі працы цэхавых ячэек, Бюро колектыву канстатавала, што мэта арганізацыі цэхавых ячэек сябе апраўдывае. За апошні час у вытворчасьці сярод беспартыйных адчуваецца аўтарытэт ячэйкі. Ячэйка арганізацыйна патрапіла наладзіць працу, была плянавасьць у працы,—абгаварваліся пытаньні, якія адбіваюць жыцьцё цэха, павялічылася дысцыплінаванасьць сярод партыйцаў, ячэйкі дабіліся ліквідацыі завінавачанасьці па сяброўскім узносам і г. д.

У сучасны момант арганізавана 3-ця цэхавая ячэйка.

Арганізацыя цэхавых ячэек дала магчымасьць у большай ступені ахапіць партыйным уплывам беспартыйную масу, уцягнуць у практычна-нізавую кіруючую працу частку партыйцаў (як, напрыклад, Бюро ячэйкі), павялічыўся ўдзел партыйцаў у вытворчым жыцьці прадпрыемства, больш аддаецца ўвагі пытаньням профпрацы.

Але неабходна адзначыць, што у працы цэхавых ячэек ёсьць і недахопы.

Яшчэ няма як з боку бюро ячэек, так і паасобных партыйцаў, адпаведнай ініцыятывы. У галіне масавай працы ў паасобных партыйцаў таксама няма ініцыятывы. У гэтых адносінах цэхавыя ячэйкі павінны і могуць многае зрабіць, бо яны знаходзяцца бліжэй да партыйцаў працуючых у вытворчасьці. У бліжэйшы час цэхавым ячэйкам прыйдзецца больш увагі аддаць гаспадарчым пытаньням прадпрыемства.

Цэхавыя ячэйкі і кіруючы імі партколектыў павінны атрымліваць пэрыодычна ўказаньні аб палепшаньні працы і г. д. Да гэтага часу, напрыклад, партколектыў фабрыкі „Чырвоная Зорка" ніякіх указаньняў не атрымліваў. Пастановай ЦК УсеКП(б) аб масавай працы на вытворчасьці звернута асаблівая ўвага на працу цэхавых ячэек. У пункце 3-ім пастановы, напрыклад, гаворыцца:

„Партыйныя камітэты павінны аддаць сур'ёзную ўвагу, асабліва на буйных прадпрыемствах, пастаноўцы працы цэхавых ячэек"

Неабходна больш высьвятляць у друку вопыты працы цэхавых ячэек, дзе яны існуюць, а таксама павінна больш аддавацца ўвагі з боку Райкомаў і Акругкомаў.

Н. Разумов

Вопросы партпросвещения в Залинейном районе

(Гомель, Залинейный район)

Обстановка, в которой проходила в текущем учебном году организация партпросвещения, ставила перед партийными комитетами, парт и комсомольскими ячейками чрезвычайно большие и сложные задачи. Во-первых, необходимо было мобилизовать все силы для того чтобы, не ослабляя темпа всех областей нашей хозяйственной, советской и другой работы, детально раз'яснить каждому члену партии, каждому комсомольцу вопросы внутри партийного положения, чтобы изучить решения по всем вопросам об'единенного пленума ЦК и ЦКК, т. к. все решения пленума охватывали все те вопросы, которые в повседневной жизни предприятий интересовали всю рабочую массу. Естественно партийная масса должна была их изучить, для того, чтобы на каждый вопрос рабочих давать точный и ясный ответ. В настоящее время мы по школьной сети закончили проработку решений пленума ЦК и ЦКК и делаем переход к программным вопросам.

Мы были поставлены перед необходимостью широкого раз'яснения принципа добровольности в отношении выбора вида партийной учебы. Подводя итог организации партийного просвещения, мы констатируем, что эта вторая задача (добровольность выбора вида учебы) недостаточно ясно усвоена частью партийной организации. Первый месяц партийной учебы дает нам не весьма отрадную картину работы низовой партийной сети: имеется чрезвычайно низкая посещаемость членами партии и комсомольцами политшкол 1-й и 2-й ступени. Особенно важно подчеркнуть то обстоятельство, что к числу слабо интересующихся вопросами партпросвещения относится та группа членов и кандидатов партии, которая не имеет партийной нагрузки. Чрезвычайно мало уделялось внимания со стороны месткомов и ячеек вопросу подбора беспартийных рабочих для посылки в политшколы. Не охвачен беспартийный рабочий актив, который должен был быть в политшколах. Для того, чтобы к переходу на программные вопросы во всей школьной сети исправить допущенные ошибки в области организационно раз'яснительной работы ячеек, нам пришлось еще раз провести совещание апоргов, на котором детально проработали вопрос о партпросвещении и наметили ряд конкретных мероприятий.

Школьная партсеть

К настоящему моменту по всему Залинейному району функционирует 5 групп вечпартшколы с охватом 174 чел. В политшколах 1-й и 2-й ступени охвачено 383 чел. и в ЦВРШ занимается 57 ч.; таким образом, охвачено всеми видами школьного партпросвещения 42,1% всей партийной организации. Мы считаем, что в условиях нашего района, когда у значительной части парторганизации, оставшейся вне партийной

учебы, еще не имеется навыков к самообразовательной работе, данный процент охвата партийной организации школьной сетью чрезмерно низок. Поэтому всем партийным ячейкам придется, наряду с проведением в жизнь директив Р-ма в области усиления внимания к вопросу нормального посещения уже записавшихся в школы т. т., еще раз'яснить товарищам, могущим заниматься в низовой партсети и направить их для занятий.

Особо важное значение мы придаем вопросу постановки индивидуального образования, т. к. значительная часть членов партии связана с раз'ездной и сменной работой на предприятиях. Для обслуживания т. т., связанных со сменной работой, нам представилась возможность организовать только 2 сменных политшколы 1-й и 2-й ступени. Создать же параллельно дневные группы ВПШ и других видов партпросвещения не представляется возможным. На совещании апоорганизаторов дана установка как необходимо организовать руководство и всю работу с индивидуалами. В первую очередь партячейкам необходимо учесть политический уровень каждого товарища, записавшегося индивидуалом. На основе его политподготовки и выбора вида учебы надо указывать индивидуалам повседневное содействие как в смысле обеспечения учебными пособиями, методическими указаниями, созданием соответствующей обстановки для их работы в красных уголках, клубах и т. д.

Необходимо, чтобы партийные ячейки взяли на себя полную ответственность за ведение учета работы индивидуалов, а также установить периодическую проверку выполнения заданий индивидуалами. К тем ячейкам, где большая часть партийной массы связана с раз'ездами, необходимо по линии АПО Р-ма прикрепить пропагандистов для обслуживания индивидуалов.

Политучеба коммунистов, живущих в деревне

Вопрос о повышении политического уровня рабочих коммунистов, живущих в деревне, занимает в нашей работе большое место, т. к. рядом фактов доказано, что, благодаря отсталости в политическом отношении в отдельных селениях, члены партии не проводят в жизнь директив партии и мало проявляют себя в общественной жизни деревни. Наряду с организацией политучебы среди коммунистов, живущих в деревнях, необходимо по линии ячеек проводить с ними периодические совещания по вопросам текущей политики партии, политических компаний и т. д. Необходимо также учитывать работу каждого партийца, живущего в деревне. Надо помогать им вести борьбу со всякими болезненными явлениями в деревне, которые иногда отражаются и на рабочих, связанных с деревней. Рабочих, живущих в деревнях в Залинейном районе, имеется большая прослойка, поэтому нам необходимо принять все меры к тому, чтобы среди них широко развернуть массовую работу по линии профсоюзов, партийных и комсомольских ячеек. Для охвата парт., живущих в дер., организовано 2 политшколы II ступени и идет развертывание индивидуальных заданий.

Белоруссизация по линии партпросвещения

На основе решений партийных органов и идя навстречу желанию партийной массы, мы ввели преподавание белорусского языка, как предмет в ВПШ и политшколах 2-й ступени. В некоторых сокращенных политшколах, ввиду большого желания слушателей, введено также преподавание белорусского языка. Для партактива района, неохваченного школьной сетью, организуются курсы.

Кадр пропагандистов

Повышение политического роста всей партийной ор-ции, количественное расширение и повышение политуровня ячейкового актива ставит перед нами и Окружкомом со всей остротой вопрос - повышения квалификации руководящего кадра пропагандистов. В условиях нашего района в текущем учебном году нет абсолютно никаких улучшений. Часть высоко квалифицированных пропагандистов (руководители совпартшколы) выбыли из организации, и мы очутились перед фактом снижения качества работы пропагандистских кадров. На этой почве уже в начале учебного года имеются недовольства со стороны партийцев. Имеющийся небольшой кадр пропагандистов целиком связан с основной работой в учреждениях или на производстве и естественно не имеет времени соответствующим образом подготавливаться к занятиям. Ввиду отсутствия квалифицированных сил для организации методической работы с пропагандистами района и эта сторона дела также заставляет желать лучшего. Перед нами во всей широте стоит вопрос о создании нового рабочего кадра агитаторов пропагандистов. Необходимо всем партячейкам с серьезнейшим вниманием отнестись к вопросу подбора т. т. в группу агитаторов пропагандистов, работа которых будет организована при ВПШ.

Политсамообразование

Весь партийный актив, записавшийся в кружки самообразования, в настоящее время заканчивает проработку вопросов об'единенного пленума ЦК и ЦКК. По ячейкам проводится организационная работа оформления кружков, раз'ясняется система и установка самообразовательной работы на текущий год. Развертывание политсамообразования связано с большими трудностями, во-первых, потому, что нет достаточного количества консультантов рецензентов, во-вторых, срыв самообразования в прошлом году создал неблагоприятную обстановку для данной работы. Отсутствие программ и учебных пособий по отдельным дисциплинам также мешает развертыванию самообразовательной работы.

Б. Шпітальнік

Праца сельпартячэек

(Мазырская акруга)

За апошнія часы (паўтары-два гады) сельпартячэйкі значна ўзрасьлі і ўзмацнілі сваю дзейнасьць, ахапіўшы сваім кіраўніцтвам асноўныя галіны працы у вёсцы (кіраўніцтва працай сельсаветау, коопэрацыі, камітэтаў узаемадапамогі, працы з беднатой і г. д.). гэтым самым значна паднялі свой аўтарытэт і аўтарытэт партыі наогул сярод шырокіх масаў працоўнага сялянства. У сучасны момант амаль што ня сустрэнеш выпадку, калі тая ці іншая партыйная ячэйка у вёсцы, пры якіх-бы та ня было умовах працавала б без пляну. Такіх выпадкау амаль што няма.

Пытаньне гаспадарчага будаўніцтва, адно з важнейшых пытаньняў партыйнай працы знайшло у выстарчальнай меры свае практычнае праламленьне у працы сельпартячэек. Лозунг партыі — „Гаспадарчая праца асяродак усей працы“, у выстарчальнай меры увайшоу у агульную працу партыйных ячэяк, разгортваньнем у шэрагу сельсаветаў будаунічай працы (пабудоўка памяшканьняу пад школы, рамонт шляхоу, мастоу, арганізацыя мэліорацыйных таварыствау і г. д.). Так, напрыклад, па ініцыятыве Танескай ячэйкі Тураускага раёну было арганізавана мэліорацыйнае таварыства, якім (таварыствам) праведзена работа на 800 дзесяцінах балота, у выніку чаго сяляне у гэтым годзе накасілі больш 300 вазоў сена.

Карпавіцкая ячэйка аддавала значную увагу працы свайго коопэратыву і у выніку атрымалася павялічэньне паявога капіталу на 106%, павялічэньне сярэдняга пая на аднаго пайшчыка на 82,7%, павялічэньне ліку пайшчыкаў на 12,8%. Гэтая ж ячэйка аддала значную ўвагу пытаньню работы з беднатою. Арганізавана група беднаты пры сельсавеце, якая праводзіць сталую работу праведзена 8 сходау беднаты, коопэравана 183 бядняцкія гаспадаркі.

Такія прыклады маюцца і ў працы іншых ячэек, якія бязумоўна гаворыць аб тым, што значная частка партыйных ячэек у вёсцы сталі на пэўны шлях, навучыліся і ў асноўным правільна праводзяць сваю працу.

Прыходзіцца, аднак, усё-ж адзначыць слабасьць працы часткі ячэек у гэтым напрамку, асабліва па лініі калектывізацыі сельскай гаспадаркі, большага унядрэньня культурных пачынаньняу у с.-г. і г. д. Так, напрыклад: Капцэвіцкай сельячэйкаю, Петрыкоўскага раёну на 14 праведзеных сходах разгледжана толькі адно гаспадарчае пытаньне. Ячэйка амаль што зусім не займалася абгаварваньнем пытаньняу зьніжэньня цэн коопэрацыі, прыцягненьня сродкау насельніцтва укладнымі апэрацыямі, ажыўленьня дзейнасьці крамнай камісіі і г. д. Запясоцкая ячэйка, Тураўскага раёну пры правядзеньні земляўпарадкаваньня ніякай ініцыятывы з свайго боку не праявіла і ў выніку гэтага заможная частка вескі мела свой уплыў на бядняцкія масы, цераз каго і выяўляла свае настроі.

У росьце сельпартячэек маюцца наступныя дасягненьні.

	[illegible]	[illegible]	Лік партыйцаў	Колькасьць [illegible]
У 1925 г. .	25	—	158	—
У 1926 г. .	32	7	499	341
У 1927 г. .	52	20	761	262

Такім чынам з прыведзеных лічбаў відаць, што як сетка самых партыйных ячэек, так і колькасьць партыйцаў у іх паступова павялічваецца.

Значнае месца ў працы сельпартячэек займала пытаньне працы з беднатою. Калі яшчэ нядаўна, які-небудзь год таму назад, некаторыя райкомы працу сярод беднаты праводзілі самі, не давяралі ячэйкам праводзіць яе, дык у сучасны момант такіх выпадкаў ужо няма. Праца сярод беднаты ўсё далей пераходзіць ад выпадковасьці да сыстэмы і плянавасьці. Адсутнічаюць таксама моманты непаразуменьня кіраўнічым складам партячэек і большай часткаю парторганізацыі формаў і мэтадаў працы сярод беднаты. Такіх выпадкаў, як недапушчэньне сераднякоў на сходы, пазбаўленьне іх права голасу амаль што няма.

Наколькі ячэйкі у практычнай працы праламалі гэтую задачу гаворыць наступныя даныя: 16 ячэйкамі у працягу году прапрацована 57 пытаньняў працы з беднатою, арганізавана па акрузе да 85 груп беднаты, якія значна разгарнулі сваю працу. Калі у мінулым як на сходах, так і на групах беднаты пераважная большасьць падала на кампанейскія і палітычныя пытаньні, дык у сучасны момант практычныя пытаньні займаюць адно з асноўных месц (па даным 65 груп беднаты гаспадарчыя пытаньні займаюць 42,3 %, на агульных сходах беднаты 34 %). Значна ўзмацнілася гаспадарчая дапамога беднаце.

Усё гэта (узмацненьне дзейнасьці ячэек, значны абхоп сваім кіраўніцтвам асноўных галін працы) значна падняло аўтарытэт партыйных ячэек і усей партыі сярод шырокіх масаў сялянства, што у значнай ступені сьцьвярджаецца наступнымі данымі: у апошняй кампаніі перавыбараў сельсаветаў (26-27 г.) колькасьць партыйцаў у складзе апошніх павялічылася на 2,67 %, у спажывецкай кооперацыі (у праўленьнях) на 7 %.

Вынікам узмацненьня працы сельпартячэек зьяўляюцца, бязумоўна, прынятыя мерапрыемствы з боку акруговага камітэту і райкомаў КПБ па больш частаму інструктаваньню і абсьледваньню працы партыйных ячэек (за 27 г. было 47 выездаў па розным пытаньням працаўнікоў акругкому ў сельячэйкі райкомамі, апрача плянавых выездаў у ячэйкі, праводзяцца сыстэматычныя нарады сэкратароў ячэек і г. д.; правядзеньню месячных курсаў сэкратароў сельпартячэек, сельжанарганізатараў і ўзмацненьне вёскі партпрацаўнікамі (за 27 г. акругкомам накіравана для працы ў вёсцы 135 партыйцаў).

Слабым месцам у працы сельячэек дагэтуль зьяуляецца масавая праца. Хоць у гэтым напрамку і маюцца некаторыя дасягненьні па лініі правядзеньня адкрытых сходаў, лепшага падбору пытаньняў да сходаў, таксама і лепшай падрыхтоўкі гэтых пытаньняў (у сярэднім адкрытыя сходы складаюць 67,18 %) большага прыцягненьня беспартыйных на гэтыя сходы (у сярэднім наведваемасьць партсходаў беспартыйнымі складае 25 чалав., з іх стала наведваючых у сярэднім 13 чал. на ячэйку), пастаноўкі больш практычных пытаньняў мясцовага характару і выклікаць гэтым самым большай актыўнасьці з боку як партыйцаў, так і

беспартыйных, але ў большасьці ячэек гэтая праца пастаўлена яшчэ слаба. Ёсьць выпадкі, калі некаторыя ячэйкі замыкаюцца ў сваім вузкім коле праводзячы пераважна закрытыя сходы а калі і праводзяцца адкрытыя сходы, дык ставяцца на іх агульныя пытаньні (аб міжнародным становішчы і г. д.) пры зусім нязначнай пастаноўцы практычных пытаньняў. Назіраліся выпадкі, калі некаторыя ячэйкі пры пастаноўцы практычных пытаньняў, спрачак па ім не адкрывалі, што бязумоўна гаворыць аб боязьні крытыкі з боку беспартыйных.

Вынікам такой працы зьяўляецца слабая наведваемасьць партсходаў беспартыйнымі. Так, напрыклад, Брынеўскай ячэйкай Петрыкоўскага раёну з праведзеных 7 сходаў, толькі 2 былі адкрытыя, а таму наведваемасьць гэтых сходаў з боку беспартыйных складаецца толькі з 3-х чалавек.

Недахопам масавай працы зьяўляецца таксама слабасьць працы з беспартыйным актывам. Беспартыйны сялянскі актыў за апошнія часы значна ўзрос колькасна і палепшыўся якасна, аб тым гавораць наступныя даныя—

Склад сельскіх саветаў:

Гады	Усяго абрана	Па соцыяльнаму становішчу				
		парабкоў	бедзякоў	серадзякоў	служачых	іншых
1925 г. . .	1494 100%	12 0,8%	267 18%	1010 67,4%	98 6,3%	107 8%
1926 г. . .	1619 100%	27 1,7%	520 30%	868 54%	84 5%	120 7%

Такія, прыблізна, даныя маюцца і ў праўленьнях спажывецкай сельска-гаспадарчай коопэрацыі, камісіях пры сельсаветах і г. д.

Праца ж з беспартыйным актывам, за выключэньнем нязначнай часткі ячэек, якія праводзяць час ад часу нарады актыву, амаль што ніякая не праводзіцца. Некаторымі ячэйкамі нават не праводзіцца вучот гэтаму актыву, ужо не гаворачы аб іншай якой працы.

Акругкомам КПБ была зьвернута сур'ёзная ўвага на ўзмацненьне масавай працы на вёсцы, паставіўшы гэтае пытаньне неаднакроць як на пленумах, так і на пасяджэньнях бюро. Ажыўленьне гэтай галіны работы зьяўляецца неадкладнай задачаю райкомаў і ячэек КПБ на бліжэйшы пэрыяд.

У ЦКК—НК РСІ

Аб пляне работ ЦКК—НК РСІ на 1927-1928 г.

У аснову пляну работ на 1927-1928 г. пакладзены тыя самыя плянавыя прадпасылкі т. Орджонікідзе, якія ляглі ў аснову перабудовы пляну мінулага году.

Але-ж дырэктывы Жнівеньскага Аб'яднанага Пленуму ЦК і ЦКК выклікалі неабходнасьць высунуць новыя і больш завострыць старыя задачы, —імення справу будаўніцтва, задачу па зьніжэньню будаўнічага індэксу на 15 % скарачэньне адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў на 20%, сябекошт прамысловай прадукцыі, неабходнасьць найбольшага скарыстаньня ашчаднасьці ў насельніцтва на дапамогу дзяржаве, з заўвагай, што „праверка выкананьня застаецца самым слабым зьвяном у працы дзяржаўнае машыны"; усе гэтыя моманты былі падлічаны пры пабудове пляну. Да гэтага далучаюцца яшчэ тыя абставіны, што БССР пераважна краіна сялянская і пытаньні вёскі павінны заняць значнае мейсца ў нашай працы.

У параўнаньні з мінулым годам, калі было толькі 35 тэм, новы плян пабудован амаль што на 100% больш. Трэба аднак прыняць пад увагу тое, што плян 26-27 году ня быў дасканальны у асобных яго частках, напр.: заданьне Кантрольнага Аддзелу лічылася пад адной тэмай „праверка выкананьня дырэктыў", у гэтым-жа годзе гэты разьдзел налічвае 11 тэм.

Аднак, трэба падкрэсьліць, што плян гэтага году напружан і патрабуецца максымум энэргіі, жорсткі рэжым эканоміі для яго выкананьня.

У справе палепшаньня дзяржаўнага апарату побач з праверкай ходу рэарганізацыі апарату і вывучэньня вопыту па перабудове яго на функцыянальнай сыстэме, будуць працягнуты работы па спрашчэньню раённага апарату і вышэйшых зьвеньняў, якія ў мінулым годзе дужа пасьпешна вывучаліся (як праходжаньне спраў у ЦВК, СНК, Плянавай Камісіі). Такім чынам вышэйшы і ніжэйшы паверхі займуць увагу РСІ. Побач з гэтым ставіцца праца таксама і па рацыяналізацыі ўстаноў. Сыстэма фінансавага кантролю і пастаноўка самакантролю ўнутры ўстаноў—будзе асаблівай задачай наступнага году. Барацьба з бюрократызмам, кумаўством і цяганінаю будзе мець посьпех тады, калі да нашай працы па скарачэньню апарату прыдзе на дапамогу актыўнасьць мас праз Саветы. Вось чаму пытаньне „савецкая дэмократыя" высунута ў пляне, як асобная тэма.

У справе спрашчэньня гаспадарчага апарату ў плян уведзен мінімум тэм, якія часткова ўжо кончаюцца вывучэньнем (Цэнтрасьпірт, Скурсындыкат і інш.), часткова будуць вывучацца.

У прамысловасьці, побач з капітальным будаўніцтвам (Бабруйскі камбінат, Асінстрой і інш.) высоўваюцца такія заданьні, як дрэваапрацовачная прамысловасьць і сельска гаспадарчая машынабудоўля, акрамя льняной і шклянай прамысловасьці цэнтральных заданьняў.

Задача па зьніжэньню сабекошту прадукцыі прымусіла некалькі зьнізіць папенную плату прыбыткі ад лесу зьніжаюцца і таму больш трэба накіраваць увагі на апрацоўку дрэва і тым павялічыць прыбыткі дзяржавы, каб падтрымаць роўнавагу нашага бюджэту.

Калі пагледзець на кожную тэму пляну, дык можна ўпэўніцца, што намечаны самыя вострыя пытаньні.

Якія партпраблемы будуць вывучацца ЦКК у 1927-1928 г

Прэзыдыум ЦКК зацьвердзіў наступны плян работ па вывучэньню партпраблем і партправерачных работ.

У першую чаргу ідуць тэмы *па праверцы дырэктыў партыі:*

Праверка выкананьня дырэктыў партыі па нацпалітыцы: праверка выкананьня партдырэктыў аб рабоце сав ячэек па барацьбе з бюрократызмам (праверка выкананьня прапаноў абсьледваньня ЦКК 1927 г.), праверка выкананьня ЛКСМБ пастаноў сакавіковага Пленуму ЦК КП(б)Б; праверка выкананьня дырэктыў абсьледваньня ЦКК аб унутрыпартыйнай дэмократыі, абсьледваньне Камвузаў і Саўпартшкол пад пунктам гледжаньня праверкі якасьці падрыхтоўкі партыйных кадраў, праверка дырэктыў партыі па пытаньню аб замежных камандыроўках

У галіне *барацьбы з бюракратызмам маюцца* такія пытаньні—дзейнасьць судова-сьледчых органаў па барацьбе з бюракратызмам і валакітай, праверка хуткасьці праходжаньня ў судова-сьледчых органах спраў, якія ўзбуджаюцца органамі КК-РСІ, праверка хуткасьці праходжаньня і рэагаваньня на скаргі рабочых і сялян у органах РСІ, Пракуратуры і Выканкомаў.

У галіне барацьбы з хваробнымі зьявішчамі намячаецца абсьледваньне дзейнасьці ячэек і Райкому па папярэджаньню і барацьбе з хваравітымі зьявішчамі сярод камуністых.

У галіне *рэгуляваньня росту* партыі намечана адно заданьне дынаміка росту (прыём і убылі (выключэньні, выхады) арганізацый КП(б) Беларусі і выкананьне партдырэктыў у галіне рэгуляваньня росту партыі.

З пытаньняў *сувязі з масамі*—праверка выкананьня дырэктыў ЦК УсеКП(б) і ЦК КП(б)Б аб прыцягненьні мас і грамадзкіх арганізацыяў да зьніжэньня цэн і барацьбы з недахопамі апарату каапэрацыі, праверка рэагаваньня установамі і арганізацыямі на рабселькораўскія заметкі.

Акрамя гэтагу будуць праводзіцца *арганізацыйныя работы:*

праверка выкананьня дырэктыў ЦКК аб сувязі АКК з ЛКСМ і аб рабоце Канфліктных Камісіяў ЛКСМБ; вывучэньне прыцягваемасьці камуністых да судовай адказнасьці; вывучэньне выхадаў з партыі сыстэма сувязі органаў КК РСІ з масамі і меры прыцягненьня да масавай работы КК партактыву, аб падыходзе да членаў партыі—сялянам ад сахі (па матар'ялах АКК), аб далейшых мерапрыемствах па палепшаньню работы Сэкцыяў РСІ пры Гарсаветах, вывучэньне хваравітых зьявішч у арганізацыі (па матар'ялах АКК і ПК ЦКК.

Аб прадзьездаўскіх дакладах ЦКК

У зьвязку з прадзьездаўскай справаздачнаю кампаніяй, ЦКК намечаны і праводзяцца даклады на наступных канфэрэнцыях:

На ўсіх акруговых партканфэрэнцыях 8 дакладаў,
на раённых канфэрэнцыях . 9 „
Менская акр. арганізацыя у Барысаўскім, Кастрычнікаускім раёне.
Гомельская арганізацыя— у Рэчыцкім і Цэрахоўскім раёне.
Бабруйская **акр. арганізацыя—Рагачоў, Жлобін.**
Магілеўская **акр. арганізацыя—Шклоў.**

Воршынская акр. арганізацыя—Горкі.
Мазырская акр. арганізацыя—Калінкавічы.

Акрамя пералічаных дакладаў Партколегіяй ЦКК робяцца даклады на 17 ячэйковых сходах у зьвязку з перавыбарамі партзасядацеляў.

Усяго ў прадзьездаўскай кампаніі б. дак. зроблена членамі ЦКК 35 дакладаў, адказнымі працаўнікамі НК РСІ 2 даклады аб працы РСІ на раённых канфэрэнцыях.

Больш бюджэтнай дысцыпліны

Прэзыдыум ЦКК заслухаў даклад Грашовага Кантролю НКГС адносна выкананьня дырэктыў аб бюджэтнай дысцыпліне і рэжыме эканоміі па бюджэтным установам.

Адзначна, што ў мінулым бюджэтным годзе ўстановамі, якія знаходзяцца на дзяржбюджэце, былі праведзены выдаткі сродкаў па бюджэту без выстарчальнага ўвучоту рэжыму эканоміі. Тлумачыцца гэтае тым, што кантроль праходзіў без уцягненьня грамадзкіх арганізацый у справу барацьбы за рэжым эканоміі.

Невыстарачальна праведзен кантроль па пытаньню суровага правядзеньня бюджэтнай дысцыпліны.

Прэзыдыум ЦКК пастанавіў:

Прапанаваць Граш. кантролю скласьці сьпіс установаў, якія не праводзяць суровага рэжыму эканоміі і бюджэтнай дысцыпліны і прадставіць на разгляд Сакратарыяту ЦКК.

Граш. кантролю зьвязацца з АКК у сэнсе адпаведнага рэагаваньня на акруговыя установы, якія парушаюць правядзеньне рэжыму эканоміі і бюджэтнай дысцыпліны.

Прапанаваць усім АКК заслухаць даклады адпаведных акруговых установаў па выкананьню дырэктыў аб бюджэтнай дысцыпліне.

Прыняць больш рашучыя крокі адносна установаў, якія ня прытрымліваюцца бюджэтнай дысцыпліны і парушаюць дырэктывы партыі і ўлады ў галіне рэжыму эканоміі.

Правесьці фактычны кантроль, як праводзіцца 20 проц. зьніжэньне адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў.

Катэгарычна забараніць усім установам непрадугледжаныя бюджэтныя сумы выдаткоўваць не па прызначэньню, а ўносіць у прыбытак рэспублікі.

Зьвярнуць увагу Грашовага Кіраўніцтва на праверку выдаткаваньня ўстановамі іх фондаў.

Аб несвоечасовай выплаце пэнсіі

ЦКК заслухала інфармацыю Нар. Кам. Юстыцыі аб праходжаньні судовых спраў прыцягваемых да судовай адказнасьці за нявыплату пэнсіі, згодна дырэктывы ЦК КП(б)Б.

ЦКК абавязала Пракурору Рэспублікі прыняць катэгарычныя крокі да забесьпячэньня выкананьня дырэктывы ЦК па данаму пытаньню.

Прапанована Пракурору Рэспублікі прадставіць у 5-ці дзённы тэрмін дакладную запіску аб праходжаньні паказаных вышэй спраў у судовасьледчых органах.

Аб 20 зьніжэньні адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў

ЦКК рашыла зьвярнуцца з лістам ад імя ЦК, СНК і ЦКК да партарганізацыяў і кіраўнікоў прадпрыемстваў і ўстановаў аб мабілізацыі грамадзкай увагі вакол задачы зьніжэньня адміністрацыйна-гаспадарчых выдаткаў на 20% (шляхам пастаноўкі дакладаў на актыве, у ячэйках, на сходах рабочых і служачых і інш. мерапрыемствы).

АФІЦЫЙНАЯ ЧАСТКА

РЭЗАЛЮЦЫЯ

Сакратарыяту ЦК КПБ ад 10/X—27 г. аб асноўных дырэктывах пры перавыбарах спажывецкай і сельска-гаспадарчай коопэрацыі

Адзначаючы, што справаздачна-перавыбарная кампанія, як спажывецкай, так і сельска-гаспадарчай коопэрацыі, зьяўляецца найбольш адказным пэрыядам у разьвіцьці і працы коопэрорганізацыі і што гэта кампанія дае магчымасьць прыцягнуць шырокія колы рабочых і сялянства, асабліва яго беднейшай часткі, да актыўнага ўдзелу ў абгаварэньні штодзённай практычнай працы кожнага коопэратыву, да шырокай крытыкі маючыхся ў рабоце коопэрацыі недахопаў і разам з тым спрыяе павялічэньню коопэрацыйнай грамадзкасьці і выяўленьню лепшага актыву, які можна скарыстаць на практычнай працы ў коопэрацыі—лічыць неабходным:

1. Надаць кампаніі шырокі масавы характар, для чаго ў парадку падрыхтоўкі перавыбараў ставіць даклад аб працы асобных коопэратываў на сходах беднаты, пленумах сельсаветаў, на жаночых дэлегацкіх сходах і інш. Фракцыі саюзу с.-г. і лясных рабочых павесьці падрыхтоўчую працу сярод рабочых саўхозаў з тым, каб яны прынялі актыўны ўдзел у справаздачна-перавыбарнай кампаніі коопэрацыі.

У гарадох, поплеч з абгаварэньнем дакладаў Рабкопаў на рабочых сходах і на сходах жанчын-дэлегатак, ставіць гэткія даклады і на агульных сходах рэдкалегій насьценных газэт.

2. Перад агульнымі сходамі ўпаўнаважаных-пайшчыкаў, таксама неабходна склікаць сходы беднякоў-упаўнаважаных, дзе абгаварыць справаздачы праўленьняў коопэратываў, вызначыць разьмеркаваньне прыбыткаў і склад новых праўленьняў і рэвізыйных камісій з тым, каб рашэньні сходу беднякоў-упаўнаважаных вынесьці на агульныя сходы ўпаўнаважаных і там іх дружна правесьці.

3. Праверыць скарыстаньне фонду па коопэрыраваньню беднаты, выявіць яе актыўны ўдзел у працы коопэрорганізацый і адначасова ў кампанію перавыбараў скарыстаць яе ў мэтах яшчэ большага коопэрыраваньня насельніцтва, асабліва яго беднейшай часткі, у мэтах праверкі шырокімі масамі пайшчыкаў работы сваіх коопэратываў, асабліва ў галіне зьніжэньня цэн, скарачэньня выдаткаў, пастаноўкі гандлёвай, крэдытнай і грамадзка-організацыйнай працы.

4. У час перавыбарчай кампаніі праверыць кіруючы склад коопэрорганізацый, замацаваць на сталай працы і ў далейшым апраўдаўшых сябе працаўнікоў, выявіць новых актывістых рабочых і сялян, асабліва беднякоў і жанчын з тым, каб яшчэ больш умацаваць склад праўленьняў і рэвізыйных камісій коопорганізацый, а таксама палепшыць і актывізаваць склад упаўнаважаных, склад лавачных камісій і культкамісій.

5. Выходзячы з таго, што разьмер уласных сродкаў коопарганізацый нязначны ў параўнаньні з іх зваротамі, што адмоўна адбіваецца на грашовым становішчы коопарганізацый, у час перавыбараў правесьці павялічэньне разьмераў устаўных, паявых і спэцыяльных капіталаў па сельска-гаспадарчай крэдытнай сыстэме і дабіцца павялічэньня паступленьня паявых капіталаў па ўсім сыстэмам коопэрацыі.

6. У мэтах далейшага і больш поўнага коопэраваньня вясковай беднаты выдзяліць на гэтую мэту 10 проц. з чыстых прыбыткаў па ўсёй коопэратыўнай сетцы, пры чым падрыхтоўчую працу па коопэраваньню беднаты пачаць у час самых перавыбараў.

7. Акругкомам і Райкомам КПБ у мэтах узмацненьня партуплыву і парткіраўніцтва перавыбарамі коопэрацыі, абгаварыць на сваіх пасяджэньнях, а таксама і на сходах партячэек даклады аб працы коопорганізацый, а таксама разглядзець падрыхтоўчую працу да перавыбараў і зацьвердзіць іх пляны, пры чым, ставячы асноўнай задачай узмацненьне парткіраўніцтва, аднак не дапушчаць мэтадаў камандваньня і непатрэбнага рэжыму, асабліва пры складаньні выбарных органаў коопэрацыі.

8. Даручыць Акругкомам і Райкомам КПБ, а таксама і фракцыі цэнтральных коопэратыўных устаноў у час падрыхтоўкі і асабліва ў час самых перавыбараў весьці сталы ўчот усёй працы па перавыбарам коопэрацыі, у прыватнасьці выявіць маемасны склад пайшчыкаў, з тым, каб пасьля заканчэньня кампаніі мець мажлівасьць выявіць і падвесьці яе агульныя вынікі.

9. Аддзелу Друку даць дырэктыву рэдакцыям цэнтральных і акруговых газэт распачаць асьвятленьне на старонках друку падрыхтоўчай працы да перавыбараў коопэрацыі, а таксама і самых перавыбараў.

10. Даручыць фракцыям Белкоопсаюзу, Белсельсаюзу і Белсельбанку на падставе гэтых пастаноў распрацаваць і даслаць на месца падрабязныя інструкцыі аб справаздачна-перавыбарчай кампаніі коопэрацыі.

РЭЗАЛЮЦЫЯ

Сакратарыяту ЦК КП(б)Б ад 4/X-27 г. аб асноўных дырэктывах у перавыбарах Камітэтаў Сялянскае Ўзаемадапамогі

1. У падрыхтоўку і правядзеньне перавыбараў КСУ ўцягнуць шырокія колы сялянства, шляхам пастаноўкі масавае справаздачнасьці аб праробленай КСУ працы, актыўнай крытыкі недахопаў у ёй і вызначэньня практычных мерапрыемстваў па далейшаму замацаваньню і разьвіцьцю маламоцных сялянскіх гаспадарак і пашырэньню сялянскае ўзаемадапамогі.

2. Акругкомам і Райкомам КП(б)Б прыняць актыўны ўдзел у падрыхтоўцы і правядзеньні кампаніі перавыбараў КСУ шляхам разгляду і зацьверджэньня пляну перавыбараў, выпрацоўкі прыстасаваных да мясцовых умоў практычных дырэктыў у гэтай кампаніі, выяўленьня і падбору працаздольнага складу КСУ, а таксама—непасрэдным актыўным удзелам кожнай вясковай партыйнай і комсамольскай ячэйкі ў самых перавыбарах.

3. Асаблівая ўвага ў ходзе падрыхтоўкі і перавыбараў КСУ павінна быць зьвернута на ўдзел беднаты і батрацтва ў гэтай кампаніі, для чаго неабходна папярэдняе абгаварэньне на сходах беднаты практычных пытаньняў працы КСУ, складу выбарчых органаў і інш.

4. Уцягненьне жанчын бяднячак, асабліва жанчын—кіраўнікоў гаспадарак таксама павінна павялічыцца як у падрыхтоўцы і правядзеньні кампаніі перавыбараў КСУ, так і ў кіруючым складзе апошніх, для чаго

выявіць загадзя дакладны лік сялянак беднячак, асабіста запрасіць іх на перавыбарныя сходы і лепшых з іх, пры папярэднім абгаварэньні складу КСУ, вызначыць для актыўнай працы.

Таксама лічыць неабходным уцягненьне ў кампанію перавыбараў КСУ дэлегацкіх жаночых сходаў, шляхам абгаварэньня на апошніх плянаў перавыбараў і вызначэньня чарговых задач у працы КСУ.

5. Пры перавыбарах праверыць кіраўніцтва і практычную дапамогу нізавых партыйных і савецкіх органаў у штодзённай працы КСУ асабліва па галіне правядзеньня імі асноўных арганізацыйна-гаспадарчых мерапрыемстваў (колектыўна-дабраахвотнае сяброўства, пашырэньне і праца вытворчых аб'яднаньняў, праца па коопэраваньню беднаты і іншае), а таксама праверыць пастаноўку справаздачнасьці і скарыстаньня сродкаў.

6. Прапанаваць фракцыі ЦКСТУ ўвесьці ў Гомельскай акрузе ў час перавыбарчай кампаніі организацыйную структуру сялянскіх таварыстваў Узаемадапамогі і іх камітэтаў існуючую на БССР у межах 1920, увязаўшы гэтую працу з працай па ўзбуйненьню сельсаветаў па Гомельшчыне.

7. Прапанаваць аддзелу друку і рэдакцыям цэнтральных і акруговых газэт пачаць з лістапада месяца высьвятленьне ў друку падрыхтоўкі і правядзеньня перавыбараў КСУ.

8. Даручыць фракцыі ЦК СТУ на падставе гэтае пастановы распрацаваць і даць на месцы падрабязныя практычныя ўказаньні аб падрыхтоўцы і правядзеньні перавыбараў Сельскіх Таварыстваў Узаемадапамогі.

РЭЗАЛЮЦЫЯ

Бюро ЦК КП(б)Б ад 13/X—27 г. аб прасоўваньні машын, насеньня і ўгнаеньня ў вёску

1. Канстатаваць, што па лініі сельска-гаспадарчай коопэрацыі, Цэнтраземскладу ўзрастае завоз у вёску сельска гаспадарчых прылад, машын, насеньня і ўгнаеньняў. Ня гледзячы на гэта, запатрабаваньні вёскі, за выключэньнем плугоў, поўнасьцю не забясьпечаны.

2. Адзначыць, што політыка крэдытных устаноў па лініі забясьпечаньня машынамі, мае правільную тэндэнцыю (павялічэньне доўга-тэрміновых крэдытаў і зьмяншэньне каротка-тэрміновых крэдытаў). Аднак, невыстарчальны разьмер доўга-тэрміновых і каротка-тэрміновых крэдытаў і суадносіны між імі, а таксама і тэрміны крэдытаваньня (70 проц. доўгатэрміновага крэдыту да 3-х год і 30 проц. да 5 год), неорганізаванае калектыўнае забесьпячэньне вёскі—зьявіліся прычынай невыстарчальнага забесьпячэньня машынамі і прыладамі бедняцка-серадняцкіх груп у вёсцы.

Констатаваць, што як у дзейнасьці Цэнтраземскладу, так і сельскагаспадарчай коопэрацыі, ёсьць вялікія недахопы ў справе прасоўваньня машын, прыладаў і насеньня ў вёску:

1) Невыстарчальны падлік запатрабаваньня машын, насеньня і ўгнаеньняў з боку вёскі, што зьявілася адной з прычын затаварваньня некаторымі таварамі.

2) Невыкананьне дырэктыў ЦК аб падліку і праверцы скарыстаньня як доўга-тэрміновых, так і каротка-тэрміновых крэдытаў па лініі тых, альбо іншых соцыяльных груп у вёсцы.

3) Дырэктыва X Зьезду КП(б)Б аб прасоўваньні буйных машын у бедняцка-серадняцкія пласты, шляхам організацыі машынных таварыств выконваецца вельмі слаба. У прыватнасьці, ня ўлічаны былі магчымасьці па організацыі машынных таварыств у паселішчах, якія земляўпарадкаваліся.

4) Констатаваць невыстарчальнасьць увагі з боку Цэнтраземскладу і сельска-гаспадарчай коопэрацыі да забесьпячэньня комун і арцеляй больш складаным тыпам сельска-гаспадарчых прылад.

5) Дырэктывы, дадзеныя ЦК аб прасоўваньні ў вёску прадзільных і ткацкіх варштатаў, да гэтай пары ня выкананы. Забесьпячэньне-ж льнотрапалкамі і льноцёркамі вёскі вельмі слабае.

Бюро ЦК КП(б)Б прапануе: 1) Даручыць фракцыі Наркамзему, Белсельгассаюзу і Цэнтраземскладу арганізаваць падлік запатрабаваньняў вёскі па лініі машын, насеньня і ўгнаеньняў.

2) Палепшыць пастаноўку падліку прасоўваньня машын, насеньня і ўгнаеньняў па пэўным соцыяльным групам у вёсцы.

3) Арганізаваць падлік і праверку выкарыстаньня цэлевых крэдытаў па розным соцыяльным групам у вёсцы.

4) Зьвярнуць больш увагі на арганізацыю машынных таварыств і арганізаванага прасоўваньня да бедняцка-серадняцкіх пластоў машын, прылад і ўгнаеньняў, прыдаць выключную ўвагу, асабліва разгортваючы гэту працу ў паселішчах, якія земляўпарадкаваліся. Пераглядзець існуючую сетку машынных таварыств з пункту гледжаньня соцыяльнага іх складу і ў бок большага іх узбуйненьня.

5) Узмацніць забесьпячэньне комун, арцеляў, колектыўных гаспадарак больш складаным тыпам сельска-гаспадарчых прылад.

6) Даручыць экономічнай нарадзе вырашыць пытаньне аб павялічэньні долі доўга-тэрміновых крэдытаў і павялічэньні тэрмінаў доўга-тэрміновага крэдытаваньня на машыназабясьпечаньне. Даручыць перапрацаваць пытаньне аб разьліку прамысловасьці і гандлюючых організацый, а таксама гандлюючых арганізацый з сялянствам.

7) Запрапанаваць Наркамгандлю, фракцыі Сельгассаюзу, Цэнтраземскладу і ВСНГБ безадкладна прыступіць да забясьпечаньня вёскі машынамі, якія палягчаюць працу сялянкі — ткацкімі, прадзільнымі варштатамі, льнотрапалкамі, льнацёркамі і ваўначоскамі.

8) Усе гэтыя мерапрыемствы па лініі Наркамзему, Цэнтраземскладу, сельгаскоопэрацыі, павінны павялічыць удзельную вагу ў набыцьці машын, насеньня, угнаеньняў бедняцка-серадняцкімі пластамі вёскі. Гэтай задачы павінна быць падначалена і выкарыстаньне цэлевых крэдытаў.

9) Неабходна ў далейшым ажыцьцявіць дырэктыву ЦК аб пераважным накіроўваньні машын, па меры грашовага і організацыйнага ўзмацненьня сельска-гаспадарчай коопэрацыі, праз сыстэму сельска-гаспадарчай коопэрацыі з адпаведным накіраваньнем крэдытаў, захоўваючы дзьве сыстэмы забясьпечаньня вёскі машынамі (дзяржаўную і коопэратыўную).

Зьвярнуць увагу Акругкому на неабходнасьць большай увязкі працы Цэнтраземскладу і сельска-гаспадарчай коопэрацыі па лініі прасоўваньня машын у вёску і выкарыстаньня крэдыту на машыназабясьпечаньне.

Адказны рэдактар *М. Галадзед*

Члены рэдколегіі *А. Сянькевіч*, *Рыжоў*, *Гоузман*